Eén instrument, meerdere toepassingsvormen; een verkennend onderzoek naar de hanteringswijze van de PGA-monitor in de lokale persoonsgerichte aanpak

Kwalitatief, beschrijvend en verkennend onderzoek naar de wijze van hanteren van de PGA-monitor in het beslisproces in de lokale PGA in gemeenten in Midden-Nederland.

Michelle Kroes

S2787734

Masterthesis Criminologie Vrije Universiteit Amsterdam

Afstudeerrichting Interventiecriminologie

In opdracht van Bureau RVS

Begeleider: dr. Joep J. Hanrath

Tweede lezer: Janique H. Kroese

10/7/2023

VU VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

Voorwoord

Dalfsen, 10 juli 2023

Voor u ligt mijn masterscriptie ‘Eén instrument, meerdere toepassingsvormen: Een verkennend onderzoek naar de hanteringswijze van de PGA-monitor in het beslisproces in de lokale persoonsgerichte aanpak’. Deze scriptie is geschreven in het kader van het afstuderen van de masteropleiding Criminologie, afstudeerrichting interventiecriminologie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam.

In deze scriptie is onderzocht hoe het nieuwe instrument de PGA-monitor gehanteerd wordt in de lokale persoonsgerichte aanpak. Dankbaar ben ik voor de kans die ik heb gekregen om een kijkje in de keuken te krijgen bij professionals die werkzaam zijn bij de lokale PGA. De ervaringen en kennis die ik heb opgedaan tijdens het uitvoeren van dit onderzoek ga ik zeker meenemen in mijn komende loopbaan.

Dit onderzoek zou niet tot stand gekomen zijn zonder de medewerking van professionals uit het werkveld. Ik wil alle PGA-professionals dan ook graag bedanken voor hun tijd en medewerking aan dit onderzoek. Tevens dank ik Bureau RVS, in het speciaal Ruben Visscher, voor het bieden van de mogelijkheid tot het uitvoeren van dit afstudeeronderzoek en de toegang tot de professionals in het werkveld. In het verlengde daarvan wil ik ook de deelnemers van het PGA-lab bedanken voor het delen van hun kennis en zienswijzen over de lokale PGA. Speciale dank gaat tevens uit naar mijn begeleider dr. Joep J. Hanrath voor zijn deskundigheid, enthousiasme en bovendien aanmoedigende woorden tijdens het schrijven van deze scriptie.

Tot slot wil ik mijn ouders, zus en Tom bedanken voor hun betrokkenheid en het bieden van een luisterend oor tijdens het schrijven van deze scriptie.

Ik wens u veel leesplezier toe,

Michelle Kroes

Abstract

In de lokale persoonsgerichte aanpak (PGA) in Midden-Nederland zijn stappen gezet in het implementeren van een nieuw instrument: de PGA-monitor. Nog weinig is bekend over hoe het instrument dienstdoet bij het beslissingsproces in de lokale PGA. Dit onderzoek probeert dit kennishiaat op te vullen door gebruik te maken van kwalitatieve onderzoeksmethoden. In zeven gemeenten zijn open (semi) gestructureerde interviews en participerende observaties uitgevoerd. Resultaten laten een diversiteit zien in de wijze waarop de PGA-monitor gehanteerd wordt tijdens het beslisproces. Concluderend zijn er zes grote lijnen van hanteren op te merken: ter informatieverwerving, als leidraad van onderwerpen bij het gesprek, als registratie-instrument, als ontwikkelingsmeter, als hulpmiddel bij gespreksvoering met de cliënt en ter bewustwording van problematiek van de cliënt. Deze hanteringswijzen hebben de potentie om een bewustere besluitvorming te bevorderen, aangezien zij bij kunnen dragen aan het ophalen van meer informatie en het in kaart brengen van de behoeften van de cliënt. De daadwerkelijke uitvoering van deze functies, alsmede de wijze waarop wordt omgegaan met de verkregen informatie, kan nog verdere ontwikkeling doormaken om daderbeoordeling en -behandeling te optimaliseren.

Inhoudsopgave

Abstract 2

Inhoudsopgave 3

1. Inleiding 6

1.1 Aanleiding en probleemstelling 6

1.2 Onderzoeksvraag en deelvragen 7

1.3 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie 8

1.4 Leeswijzer 10

2. Theoretisch kader 10

2.1 De lokale PGA 10

2.2 Belang van het in beeld brengen van criminogene factoren 11

2.2.1 Risicobeginsel 12

2.2.2 Behoeftebeginsel 12

2.2.3 Responsiviteitsbeginsel 14

2.3 Monitoren in de lokale PGA 15

2.4 Het hoe: van bespreken tot beslissen 16

2.4.1 Onbewuste processen 16

2.4.2 Systeem 1 denken; Ontstaan van heuristieken 17

2.4.3 Systeem 1; bias ‘What you see is all there is’ 17

2.4.4 Maar: intuïties van professionals dan? 17

2.4.5 Strategie van debiasing; versterken van systeem 2 denken 18

3. Methodologie 20

3.1 Onderzoekstype 20

3.2 Onderzoeksgroep 20

3.2.1 Inclusiecriteria 21

3.2.2 Exclusiecriteria 22

3.2.3 Theoretische steekproeftrekking 22

3.3 Dataverzameling....24
3.3.1 Eerste component: (open) semigestructureerde interviews....25
3.3.2 Tweede component: Observatie PGA-overleg....27
3.3.3 Derde component: Ingevulde PGA-monitors....28
3.4 Ethiek onderzoek....28
3.4.1 Informed consent....28
3.4.2 Anonimiteit....29
3.4.3 Databeheer en -management....29
3.5 Data-analyse....30
4. Resultaten....30
4.1 Deelvraag 1; Invullen van de PGA-monitor....30
4.1.1 Invulfrequentie....31
4.1.2 In kaart brengen van behoeften....33
4.1.3 Gebruik van de PGA-monitor tijdens het PGA-overleg....38
4.2 Deelvraag 2; Gebruik van informatie voor het in kaart brengen van behoeften van de cliënt....39
4.2.1 Inbreng informatie in PGA-overleg....39
4.2.2 Bespreken leefgebieden tijdens het PGA-overleg....40
4.2.3 Bijdrage van de PGA-monitor voor inzicht in behoeften van de PGA-cliënt....42
4.3 Deelvraag 3; Wegen van informatie....43
4.3.1 Formuleren van doelen in het PGA-overleg....43
4.3.2 Afhankelijkheid bespreken leefgebieden van de monitorscore....44
4.3.3 Afwegingen in het PGA-overleg....45
5.2 Deelvraag 4; De vervolgstappen....48
5.2.3 Formulering en inhoud van ingestelde vervolgstappen....49
5. Conclusie en discussie....50
5.1 Conclusie....50

5.2 Beperkingen 53
5.3 Implicaties 55
Literatuurlijst 56
Bijlagen 61
Bijlage A: Verklarende afkortingenlijst 61
Bijlage B: De PGA-monitor 62
Bijlage C: Topiclijsten en datalijst 64
Bijlage D: Observatie-instrumenten 66
Bijlage E: Toestemmingsformulieren 71
Bijlage F: Tabellen Resultaten 73

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en probleemstelling

De verantwoordelijkheid van de openbare orde en veiligheid op lokaal niveau ligt bij de gemeente (Van Noordenburg, 2023). Dit houdt in dat de gemeente de regie heeft bij het ontwikkelen van het veiligheidsbeleid (Van Noordenburg, 2023). Dit veiligheidsbeleid beoogt minder nadruk te leggen op zaakgericht reageren en daarop handelen, maar verschuift zijn focus steeds meer naar een persoonsgerichte aanpak, hierna aangeduid met PGA[1] (Snippe et al., 2006; Veiligheidscoalitie Midden-Nederland, 2018). Dit houdt in dat interveniëren niet plaatsvindt op basis van afzonderlijke, vaak relatief lichte delicten, maar op basis van een gehele criminele carrière en de persoon van de dader (Snippe et al., 2006). Binnen de lokale PGA[2], waarvan de verantwoordelijkheid bij de gemeente ligt, worden personen besproken die ernstige veiligheidsproblemen hebben of ernstige overlast veroorzaken binnen de gemeente ("Wat is de persoonsgerichte aanpak (PGA)?", z.d.). Partijen zoals zorginstellingen, reclasseringsorganisaties en woningcorporaties werken in de lokale PGA onder leiding van een PGA-expert[3] samen om de complexe problematiek van de doelgroep aan te pakken (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2021).

Omdat de regie van de lokale PGA op regionaal niveau ligt, kunnen gemeenten ter vormgeving van de lokale PGA eigen PGA-experts aanstellen (Rovers et al., 2012). Deze PGA-expert heeft de leiding over de PGA-overleggen waarin professionals periodiek de complexe casuïstiek van de cliënten bespreken. Daarnaast is het nemen van beslissingen en het evalueren van de vooruitgang van de cliënt onderdeel van de PGA. Doordat gemeenten de regie hebben over de invulling van de lokale PGA, kan de aanpak verschillen en worden lokale PGA-overleggen en de monitoring van cliënten per gemeente anders vormgegeven (Persoonlijke Communicatie, R. Visscher, 9 december 2022). Hoewel de PGA-overleggen en werkwijzen anders zijn, komt uit onderzoek van Bitter et al. (2020) over de lokale PGA naar voren dat er behoefte is aan een meer methodische werkwijze waarbij het in kaart brengen, monitoren en evalueren van problematiek op een structurele manier gebeurt. Uit de literatuur volgt dan ook dat monitoren en evaluatie, naast doelbepaling en duidelijke rol- en taakverdeling, belangrijke randvoorwaarden zijn voor integrale samenwerking (Bitter et al., 2020), zoals die tevens in de lokale PGA vormgegeven wordt.

---

[1] De definities van afkortingen kunnen worden geraadpleegd in Bijlage A.
[2] Indien in deze studie gesproken wordt over de PGA, wordt de lokale PGA bedoeld.
[3] Aangezien de functie van de werknemer die belast is met het voorzitterschap van de PGA binnen gemeenten afwisselende benamingen kent, wordt in dit onderzoek de voorzitter van de lokale PGA aangemerkt als PGA-expert.

Ten behoeve van de vraag naar een meer methodische werkwijze in de lokale PGA is in 2020 de koers en kansen-pilot ‘De ontwikkeling van de PGA-monitor’ ingezet (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2021). Met behulp van de PGA-monitor pogen PGA-professionals de cliënt gestructureerd te scoren op twaalf leefgebieden om zodoende inzichtelijk te maken waar problematiek zich voordoet (Bureau RVS, 2020). Tevens kunnen PGA-experts structuur aanbrengen in de behoeften van een PGA-cliënt door eenvoudig inzicht te verkrijgen in hoe de PGA-cliënt zich op verschillende leefgebieden ontwikkelt. Bovendien kan inzicht verkregen worden in de resultaten en effecten van de PGA (Bureau RVS, 2020). Monitoren en evalueren van de casus kan zodoende op een gestructureerde manier verlopen (Korhorn et al., 2020). Ook wordt door een gestructureerde analyse van de problematiek gepoogd inzichtelijk te maken wat de doelbepaling en invulling van de aanpak zal zijn. Dit is relevant omdat bekend is dat interveniëren op basis van de Risk-Need-Responsivity (RNR)-beginselen van belang is: interveniëren op basis van behoeften van de cliënt met inachtneming van de responsiviteit en het recidiverisico (Andrews et al., 1990). Het gestructureerd in kaart brengen van de problematiek is aldus wenselijk. Gestructureerde besluitvorming door gestructureerd te wegen en te besluiten wordt tevens onderschreven door Kahneman (2011). In zijn duale systeemtheorie wordt weergegeven dat het maken van bewuste beslissingen kan leiden tot minder denkfouten. Dit kan daaropvolgend leiden tot een effectievere daderbehandeling en -beoordeling. De monitor kan daarmee bijdragen aan het *evidence-based* interveniëren op basis van de RNR-beginselen, door gerichter te interveniëren om verbetering van de leefgebieden te bewerkstelligen. Door te interveniëren in lijn met de RNR-beginselen en dus met inachtneming van de het recidiverisico van de cliënt, de behoeften van de cliënt en de responsiviteit van een cliënt, worden principes die leiden tot een betere daderbeoordeling en -behandeling in ogenschouw genomen (Andrews & Bonta, 1990; Taxman et al., 2013). Interventies zullen hierdoor mogelijk doelmatiger ingezet worden op leefgebieden waar vooruitgang wenselijk is (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2021). Dit alles ter voorkoming van recidive in de criminaliteit, het doel van de lokale PGA.

De tijdelijke werkgroep PGA-monitor beoogt implementatie van de PGA-monitor in Midden-Nederland (Tijdelijke werkgroep, z.d.). Dit onderzoek tracht bij te dragen aan deze doelstelling. Er is nog weinig bekend over hoe de PGA-monitor dienstdoet bij het beoordelen van de problematiek en bij de uiteindelijke besluitvorming. Dit onderzoek zal dit kennishiaat opvullen door inzichtelijk te maken hoe de PGA-monitor in de praktijk gebruikt wordt voor het behoefteonderzoek en hoe het bijdraagt aan het te nemen besluit.

1.2 Onderzoeksvraag en deelvragen

Ter bevordering van de implementatie van de PGA-monitor is het wenselijk in kaart te brengen op welke wijze de PGA-monitor gehanteerd wordt. Zodoende worden mogelijk aanknopingspunten blootgelegd waarop aanbevelingen kunnen worden gedaan om de implementatie en/of optimalisering van het gebruik van de PGA-monitor te bevorderen. Hiervoor wordt het proces

tot invullen van de monitor allereerst in kaart gebracht. Vervolgens wordt ingegaan op het proces van informatie verwerven, afwegen en besluiten. Mogelijke rollen die de PGA-monitor hierbij vervult, worden zo kenbaar gemaakt. Deze weergave leidt vervolgens tot antwoord op de onderzoeksvraag: *Op welke wijze wordt de PGA-monitor gehanteerd bij het behoefteonderzoek van PGA-cliënten in PGA-overleggen tussen ketenpartners in gemeenten in de Veiligheidsregio Midden-Nederland?*

Ter beantwoording van de hoofdvraag zijn vier deelvragen opgesteld bestaande uit meerdere subvragen:

1. In hoeverre wordt de PGA-monitor consequent ingevuld?
    a. In welke frequentie wordt de PGA-monitor ingevuld?
    b. Op welke wijze worden de behoeften van een cliënt in kaart gebracht middels de PGA-monitor?
2. Hoe wordt de verkregen informatie tijdens de PGA-overleggen gebruikt om risico's/behoeften van de cliënt in kaart te brengen?
    a. Op welke wijze worden de laatste ontwikkelingen betreffende de cliënt ingebracht in het PGA-overleg?
    b. Op welke wijze worden de leefgebieden van de PGA-monitor afgelopen tijdens de PGA-overleggen?
    c. Welke criminogene en beschermende factoren komen in het PGA-overleg ter sprake?
3. Hoe wordt de informatie, verkregen in de PGA-overleggen, gewogen om proportioneel te reageren?
    a. Op welke wijze worden doelen geformuleerd tijdens het PGA-overleg?
    b. In hoeverre komen de in het gesprek ter sprake komende criminogene en beschermende factoren overeen met de scores op de PGA-monitor?
    c. Welke afwegingen worden gemaakt om te beslissen op welke leefgebieden wordt ingezet?
4. Welke vervolgstappen worden gezet naar aanleiding van het PGA-overleg?
    a. Op welke leefgebieden worden interventies ingezet?
    b. In hoeverre sluiten de ingestelde vervolgstappen aan bij de behoeften die uit de PGA-monitor naar voren komen?

1.3 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie

In de PGA werken verschillende partijen samen om het terugdringen van patronen van criminaliteit en overlast te bevorderen (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2021). Bitter et al. (2020) stellen in onderzoek naar integraal samenwerken vast dat kennisontwikkeling betreffende de randvoorwaarden van integraal samenwerken, zoals in de lokale PGA, is toegenomen. Echter stellen zij dat meer onderzoek naar de uitwerking van deze randvoorwaarden in onderbouwde werkzame

elementen gewenst is. Huidig onderzoek springt in op deze vraag door een element, de PGA-monitor, verder uit te lichten. Omdat de PGA-monitor een redelijk nieuw instrument is, is er nog weinig bekend over de wijze waarop de PGA-monitor wordt gehanteerd. Het is aldus wetenschappelijk relevant om het kennishiaat over de uitwerking van de PGA-monitor op de structuur en de gemaakte beslissingen in de lokale PGA-overleggen op te vullen. Onderzoek ontbreekt dus nog over hoe de PGA-monitor dienstdoet bij het beslisproces in de lokale PGA en hoe dit beslisproces met inachtneming van een instrument vormgegeven wordt. Uit het onderzoek van Miller en Palmer (2020) komt naar voren dat bij gebruik van een instrument ter inventarisatie van de behoeften niet altijd een beslissing wordt genomen die in lijn ligt met de uitkomsten van het instrument. De PGA-monitor kan in de PGA als behoefte-inventarisatie-instrument fungeren. Dit omdat de PGA-expert de cliënt kan scoren op verschillende leefgebieden en zodoende inzichtelijk kan maken welke leefgebieden aandacht behoeven. In dit onderzoek wordt geprobeerd mee te nemen in hoeverre beslissingen worden genomen die in lijn liggen met het behoeften van de cliënt. Het interveniëren in lijn met deze behoeften is volgens het RNR-model immers van belang voor het instellen van een effectieve daderbehandeling (Andrews & Bonta, 1990).

Uit onderzoek van Vincent et al. (2012) blijkt dat er betere resultaten worden behaald als gebruik wordt gemaakt van een behoeftenonderzoek ter inventarisatie van de behoeften van de cliënt. Zo blijkt dat na het implementeren van een risico/behoeften beoordelingsinstrument, de besluitvorming van professionals consistenter was met de RNR-beginselen. Het interveniëren in lijn met de behoeften, recidiverisico en responsiviteit werd aldus door implementatie van het instrument consistenter toegepast. Zo worden vaker interventies opgelegd die in toenemende mate overeenkomen met deze behoeften en worden niveaus van toezicht toegekend op basis van de risiconiveaus (Vincent et al., 2012). Een instrument zoals de PGA-monitor kan mogelijk betere overeenstemming over de criminogene behoeften weergeven, wat uiteindelijk de basis voor de beslissing vormt (Bosker et al., 2014). Door implementatie van de PGA-monitor wordt gepoogd in beginsel een minder geautomatiseerde en meer bewust gemaakte afweging en beslissing te bevorderen. Beide denkpatronen worden aangehaald in de duale systeemtheorie van Kahneman (2011) en worden uiteengezet in het theoretisch kader.

De wijze waarop en de mate waarin het instrument geïmplementeerd is, is belangrijk voor het werken vanuit de principes van het RNR-model (Vincent et al., 2016). De kwaliteit en mate van toepassen heeft dan ook een uitwerking op de resultaten van werken met een instrument. Het is dan ook van maatschappelijk belang om in kaart te brengen hoe de PGA-monitor in het beslisproces gehanteerd wordt om zodoende aanbevelingen te kunnen doen over hoe de kwaliteit van het hanteren mogelijk verbeterd kan worden. Dit is van maatschappelijk belang omdat hierdoor de doelen van de lokale PGA beter bereikt kunnen worden; delict gedrag wordt teruggedrongen en cliënten krijgen een beter perspectief. Het in kaart brengen van hoe de PGA-monitor toegepast wordt in de analyse van

problematiek en de uitwerking die het heeft op de beslissing, zal deswege mogelijk de implementatie van de monitor maar ook de uitwerking die de monitor heeft op de resultaten van de PGA verbeteren.

1.4 Leeswijzer

In huidig onderzoek wordt allereest het theoretisch kader uiteengezet waar vanuit beter begrip over de toepasselijke theorieën kan worden verkregen. Het belang van interveniëren in lijn met de principes van het RNR-model wordt uiteengezet (Andrews et al., 1990). Vervolgens wordt de wenselijkheid van het gestructureerd in kaart brengen van de problematiek en het daarop wegen, analyseren en besluiten vanuit de duale systeemtheorie van Kahneman (2011) uiteengezet. Na het weergeven van de gehanteerde methodologie worden de onderzoeksresultaten met betrekking tot de opgestelde deelvragen gepresenteerd. Tot slot wordt een conclusie op de deelvragen en de hoofdvraag geformuleerd en wordt geëindigd met de discussie en aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

2. Theoretisch kader

2.1 De lokale PGA

De lokale PGA wordt ingezet op gemeentelijk niveau. Om te behoren tot de doelgroep van de lokale PGA, moet aan verschillende criteria worden voldaan. Deze criteria kunnen per gemeente verschillen. Toch zijn er enkele basiscriteria die vrijwel elke gemeente aanhoudt. Zo moet er sprake zijn van een ernstige of chronische overlast voor de omgeving. Ook moet er sprake zijn van een gevaar voor de veiligheid van de PGA-cliënt en/of zijn omgeving. Daarbij kan verbetering daarin niet bereikt worden door de inzet van reguliere instrumenten. Tevens moet er sprake zijn van complexe problematiek, de cliënt moet multimodale problematiek hebben op meerdere leefgebieden (Landelijk sociale kaart Nederland, z.d.).

Ter aanpak van deze vaak complexe problematiek werken partijen, hierna ketenpartners, onder leiding van een PGA-expert samen binnen de lokale PGA (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2021). Met deze integrale aanpak wordt beoogd “patronen van criminaliteit en overlast te doorbreken door ten aanzien van de persoon en het (gezins) systeem een op maat gemaakte mix van straf- en zorginterventies toe te wijzen” (Veiligheidscoalitie Midden-Nederland, 2018, p. 13). Het uitgangspunt van deze persoonsgerichte aanpak is dat niet enkel het delict maar ook de omstandigheden en de karakteristieken van de cliënt de aanpak bepalen. Door een integraal perspectief op de leefwereld van de cliënt in ogenschouw te nemen, wordt gepoogd delict gedrag terug te dringen en cliënten een beter perspectief te bieden. Om dit te bereiken kan naast het trachten te behouden en versterken van beschermende factoren, een breed pakket aan interventies ingesteld worden op verschillende leefgebieden waar problematiek zich voordoet. Deze interventies kunnen worden uitgevoerd door verschillende samenwerkende partijen uit zowel het zorg- als veiligheidsdomein. Door het werken

met de PGA wordt geïntervenieerd op criminogene of beschermende factoren van de cliënt om zodoende recidive te verminderen, daders te resocialiseren en de levensloop van de cliënt duurzaam te veranderen (Veiligheidscoalitie Midden-Nederland, z.d.).

2.2 Belang van het in beeld brengen van criminogene factoren

Over het algemeen is een aanpak waarbij op criminogene en beschermende behoeften wordt geïntervenieerd, gebaseerd op het risk-need-responsivity model (Andrews & Bonta, 1990). De in dit model geïncludeerde beginselen, het risicobeginsel (*risk*), het behoeftebeginsel (*need*) en het responsiviteitsbeginsel (*responsivity*), werden in 1990 door Andrews et al. (1990) geïntroduceerd. De drie beginselen samen worden beter herkend als het reeds genoemde RNR-model en worden tevens beschouwd als de drie algemene beginselen voor het toewijzen van een effectieve behandeling of interventie.

De principes van effectieve daderbeoordeling en -behandeling reiken echter verder dan enkel deze drie beginselen. Na 1990 is het RNR-model uitgebreid naar meer principes die betrekking hebben op ‘algemene principes’ en ‘gestructureerde beoordeling’ (Andrews, 2000). De algemene principes behelzen allereerst het hebben van respect voor de persoon. Dit houdt in dat diensten ethisch, legaal, moreel en menselijk moeten worden aangeboden. Tevens moet geïntervenieerd worden op basis van een theorie. Bovendien moet menselijke dienstverlening geïntroduceerd worden. Het laatste algemene principe is dat de empirische basis van de dienstverlening op grote schaal moet worden aangehaald ter preventie van misdaad. Naast de algemene principes zijn er vier principes voor gestructureerde beoordeling. Allereerst moet gebruik worden gemaakt van gestructureerde en gevalideerde instrumenten om risico’s, behoeften en responsiviteit te beoordelen. Tevens moeten sterke punten van een individu geïntegreerd worden in interventies. Ook moet er in de breedte worden ingezet op de RNR-factoren, evenals op niet-criminogene behoeften. Dit principe van breedte wordt in een volgende paragraaf verdere aangehaald. Tot slot kan een professional om bepaalde redenen toch afwijken van RNR-principes. Dit principe heet professionele discretie.

Het RNR-model wordt gebruikt als gids voor het onderzoeken van een cliënt en is bepalend voor de intensiviteit van behandeling, de punten waarop geïntervenieerd wordt en het type ingezette interventies. Het RNR-model is het kader voor het in de praktijk brengen van *evidence-based* kennis (Taxman et al., 2013). Door dit model in acht te nemen wordt beoogd effectieve rehabiliterende interventies in te stellen om zodoende desistance van overlastgevend gedrag in te zetten. Uit onderzoek van Van der Put et al. (2011) blijkt dat de effectiviteit van een interventie dan ook het grootst is wanneer gewerkt wordt volgens de beginselen van het RNR-model. De drie basisbeginselen risico, behoeften en responsiviteit worden ter verduidelijking nader uiteengezet.

2.2.1 Risicobeginsel

Het risicobeginsel behelst de regel dat de mate van interveniëren aangepast wordt op het recidiverisico (Andrews & Bonta, 2010). Dit beginsel is op te delen in twee componenten: allereerst moet het risico voorspeld worden aan de hand van de risicofactoren middels gevalideerde en betrouwbare risicotaxatie-instrumenten. Ten tweede moet het niveau van de interventie passend zijn voor het beoordeelde risiconiveau, inhoudende dat de intensiviteit van een interventie hoger is als de risico's op recidive ook verhogen. Cliënten met een lager recidiverisico zullen dus een minder intensieve interventie toegewezen krijgen (Andrews et al., 1990). Onjuiste afstemming kan contra-effectieve resultaten opleveren en kan recidive verhogen (Bonta et al., 2000; Lowenkamp & Latessa, 2005). Het risicobeginsel geeft dus richting aan de bepaling van in hoeverre iemand wel of niet een interventie opgelegd zal krijgen.

2.2.2 Behoeftebeginsel

Het behoeftebeginsel houdt in dat interventies overeen moeten komen met de criminogene behoeften van de cliënt (Andrews et al., 1990). Daarbij wordt onderzocht waar behandelingsprogramma's zich op moeten richten om vermindering in crimineel gedrag te laten plaatsvinden (Andrews & Bonta, 2010). Hoewel statische, onveranderlijke factoren makkelijk gescoord worden en ook recidive kunnen voorspellen, wordt bij het interveniëren vooral ingezet op factoren die veranderlijk zijn, de zogenoemde dynamische factoren (Coulter & Lloyd, 2023; Hamilton et al., 2016). Aanpak of positieve veranderingen in deze criminogene factoren zal aldus, volgens dit principe uit het RNR-model, leiden tot recidivevermindering (Caudy et al., 2013).

Andrews en Bonta (2010) hebben acht centrale factoren vastgesteld die een uitwerking hebben op recidive. Deze acht kunnen uitgesplitst worden in '*the big four*' en de factoren die gematigd gerelateerd zijn aan recidive (Andrews & Bonta, 2010). The big four beslaan: geschiedenis van antisociaal gedrag, antisociale persoonlijkheidspatronen, antisociale cognities en antisociale vrienden. Familie/huwelijkse omstandigheden, educatieniveau, beroeps- en financiële prestaties, gebrek aan pro-sociale activiteiten en middelenmisbruik zijn gematigd gerelateerd aan recidive. Aangenomen wordt dat de invloed van de gematigde factoren via the big four gerelateerd kunnen worden aan recidive (Caudy et al., 2013). In tabel 1 worden de factoren met indicatoren en interventiedoelen weergegeven. De factoren zijn problematisch wanneer de indicatoren overeenkomen met de cliënt. Behoefteonderzoek richt zich op het identificeren van criminogene factoren van de cliënt, om zodoende middels interventiedoelen recidive te reduceren.

Professionals kunnen, met het oog op het principe van breedte van gestructureerde beoordeling, hun aandacht tevens richten op behoeften die niet direct samenhangen met recidive maar waarvan wel wordt aangenomen dat het belangrijk is voor het functioneren van de cliënt: zelfvertrouwen, vage gevoelens van persoonlijk leed, psychische stoornis en fysieke gezondheid (Bonta & Andrews, 2007). Deze niet-criminogene behoeften van een cliënt houden geen direct

verband met crimineel gedrag omdat het interveniëren op deze niet-criminogene behoeften op zich onwaarschijnlijk leidt tot een verandering in criminele activiteiten. Echter, deze niet-criminogene factoren behoeven wel aandacht aangezien het een strategie kan zijn voor het verkrijgen van specifieke responsiviteit (Bonta & Andrews, 2007; Andrews et al., 2011). Het accuraat en consistent identificeren van dynamische risicofactoren is echter niet gemakkelijk. Alvorens een afname van een behoeftebeoordeling routinematig wordt geïmplementeerd, moet over de operationalisering van de definities overeenstemmend worden gesproken (Caudy et al., 2013). Dit is een belangrijke stap in het implementeren van het RNR-model in de praktijk.

Tabel 1

Dynamische Factoren en Doelen

Dynamische factoren	Indicatoren	Doelen
Geschiedenis van antisociaal gedrag	Gearresteerd op jonge leeftijd, veel/verschillende criminele activiteiten.	Opstellen van nieuw niet-crimineel gedrag in risicosituaties.
Pro-criminele houding	Rationaliseren, negatieve houding t.o.v. justitie.	Veranderen antisociale cognities en gevoelens; pro-sociale identiteit verkrijgen.
Antisociaal persoonlijkheidspatroon	Impulsiviteit, *thrill seeking behaviour.*	Ontwikkelen zelfmanagementvaardigheden.
Antisociale omgeving	Criminele vrienden, isolatie van pro-sociale anderen.	Verminderen/vervangen van antisociale vrienden/relaties.
Familie/huwelijkse omstandigheden	Slechte relaties, pedagogische en/of emotionele verwaarlozing.	Bevorderen familiale genegenheid en communicatie. Warmte en zorgzaamheid verbeteren.
School/werk	Slechte prestaties, laag niveau van tevredenheid/beloning.	Verbeteren werk/studie vaardigheden, aanmoedigen relaties in context met werk en school.
Vrije tijd/recreatie	Gebrek aan betrokkenheid in pro-sociale activiteiten.	Aanmoedigen participeren in pro-sociale recreërende activiteiten, aanleren pro-sociale hobby's en sporten.

Middelenmisbruik	Alcohol- en/of drugsmisbruik.	Verminderen van chemische afhankelijkheid, verbeteren alternatieven voor middelenmisbruik.

Noot. Aangepast overgenomen uit "Risk-need-responsivity model for offender assessment and rehabilitation," door J. Bonta, & D. A., Andrews, 2007, *Rehabilitation*, *6*(1), p.6

2.2.3 Responsiviteitsbeginsel

Het responsiviteitsbeginsel biedt richtlijnen voor het aanbieden van behandelingen. Naast dat een interventie dus toegepast wordt op criminogene behoeften, moet het ook overeenkomen met omstandigheden en andere factoren die mee kunnen spelen in het laten slagen van een interventie (Andrews et al., 1990). Hierbij worden generieke en specifieke responsiviteitsbeginselen in ogenschouw genomen. Generieke responsiviteit gaat om het benutten van strategieën die gebaseerd zijn op sociaal leren en cognitief leervermogen en zodoende kunnen leiden tot gedragsveranderingen. Specifieke responsiviteit houdt in dat behandelaars bij de toewijzing van een interventie rekening moeten houden met leerstijlen of vaardigheden van de specifieke cliënt. Zodoende sluit de interventie beter aan en wordt succes eerder verwacht (Andrews & Bonta, 2010). Specifieke responsiviteit poogt "variaties onder daders in de (leer)stijlen en manieren van dienst waarop ze reageren" in ogenschouw te nemen (Polaschek, 2012, p. 3). Getracht wordt de inzet van interventies aan te passen op de karakteristieken van het individu. Deze karakteristieken zijn bijvoorbeeld de leeftijd, motivatie, culturele identificatie, gender en persoonlijkheid (Andrews & Bonta, 2010). Het specifieke responsiviteitsbeginsel stelt dus dat het wenselijk is een specifieke interventiemethode af te stemmen op de persoon van de dader door persoonlijke kenmerken van de cliënt in ogenschouw te nemen.

Het is volgens dit beginsel dus wenselijk responsiviteitsfactoren in ogenschouw te nemen bij het instellen van een interventie. Daarbij merken Hubbard en Pealer (2009) in hun onderzoek over responsiviteitskenmerken op dat het mogelijk eerst noodzakelijk is enkele factoren die een negatieve invloed hebben op de responsiviteit van de cliënt te behandelen, alvorens een interventie gericht op recidivevermindering in te zetten. Zodoende zou mogelijk de effectiviteit van een behandeling toenemen en worden contra-effecten van een behandeling tegengegaan. Ook zou het van belang zijn om doorgaans responsiviteitsfactoren opnieuw te beoordelen, aangezien de aanwezigheid van de factoren kan veranderen in de tijd. Tevens kan de invloed die een responsiviteitsfactor heeft op het functioneren van de cliënt gedurende het behandelprogramma veranderen (McCormick et al., 2017).

Onderzoek naar responsiviteitsfactoren, zoals onderzoek naar hoe en welke kenmerken van de persoon van de dader verband houden met de responsiviteit op verschillende behandelprogramma's, is nog gelimiteerd (Hubbard, 2007; Hubbard & Pealer, 2009). Hoewel professionals weten dat ze bij het instellen van een interventie rekening moeten houden met de responsiviteit van de cliënt, kan het gebrek aan kennis in dit onderzoeksveld een uitwerking hebben op de effecten die de interventie heeft

op de cliënt. Aanvullend onderzoek naar het identificeren van responsiviteitsfactoren en de betekenis die deze factoren hebben ten aanzien van het instellen van een interventie is dus gewenst. Een verkeerde match tussen de kenmerken van de persoon van de dader en de ingestelde interventie kan namelijk leiden tot contra-effecten, met dus mogelijk een toename van de problematiek en het recidiverisico als gevolg (Hubbard & Pealer, 2009).

2.3 Monitoren in de lokale PGA

Criminogene behoeften van een cliënt kunnen dus veranderen in de tijd. Omwille van deze reden, betogen Wooditch, Tang en Taxman (2014) dat criminogene behoeften meerdere malen in korte tijd moeten worden bepaald. Dit betreft het routinematig monitoren van uitkomsten middels gestandaardiseerde instrumenten. Binnen de lokale PGA wordt de PGA-monitor als instrument ingezet ter monitoring van de leefgebieden van een cliënt (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2021b). Met behulp van deze monitor wordt de cliënt op twaalf leefgebieden, opgesomd in tabel 2, gescoord op een vijfpuntsschaal die reikt van het niveau acute problematiek (lage score) tot het niveau volledige bekwaamheid (hoge score). Verdere uitleg en weergave van dit element van de PGA-monitor is opgenomen in bijlage B. Het monitoren van leefgebieden levert informatie op over de criminogene behoeften en de ontwikkeling hiervan en kan zodoende ondersteunend zijn bij het maken van beslissingen (Wooditch et al., 2014). De criminogene behoeften die weergegeven worden in tabel 1 zijn ondergebracht in de leefgebieden van de PGA-monitor. De mate van bekwaamheid op een leefgebied en de gewenste intensiteit van de begeleiding worden met behulp van de PGA-monitor in beeld gebracht (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2021b).

Door te monitoren wordt de ontwikkeling van de cliënt inzichtelijk gemaakt. Daarnaast geven, door periodieke afname, de scores op de leefgebieden informatie over de wijze waarop de cliënt reageert op de interventie. Tevens wordt middels de uitkomst van de monitor feedback gegeven aan de professional en de cliënt over de op dat moment gevoerde aanpak (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2021b). Bovendien blijkt uit onderzoek dat door het gebruikmaken van een monitor professionals effectiever zijn in het vaststellen van problematiek, het nemen van beslissingen en het aanpassen van het behandelplan (Knaup et al., 2009).

Tabel 2

Leefgebieden PGA-monitor en Bijbehorende Topics

Leefgebieden
Financiële situatie; inkomsten, schulden en buffers.
Identiteit; bezit van identiteitspapieren en/of mogelijkheid tot aanvraag.
Houding, gedrag en vaardigheden; erkenning problematiek, inzicht in consequenties.
Werk en opleiding; geschiktheid voor arbeid, verzuim en kwalificaties en mate van dagbesteding.

Tijdsbesteding; structuur, ritme en vorm van activiteiten.
Huiselijke relaties; stabiliteit van huishouden en interactie tussen relaties.
Geestelijke gezondheid; toestand, functioneren en behandeltrouwheid.
Lichamelijke gezondheid; ernst, consequenties voor functioneren en behandeltrouw.
Problematisch middelengebruik en verslaving; mate, erkenning en consequenties van gebruik.
Sociaal netwerk; gezondheid van sociaal netwerk, weerbaarheid tegen niet-sociale invloeden.
Justitie en Politie; strafblad, politiecontacten en openstaande feiten.

Noot. Leefgebieden aangepast overgenomen van PGA-monitor*: Handboek (interactief),* door Bureau RVS, 2020, https://veiligheidscoalitie.nl/action/?action=download&id=2340

2.4 Het hoe: van bespreken tot beslissen

Dat voor *evidence-based* interveniëren gewerkt kan worden vanuit de RNR-beginselen is reeds uiteengezet (Taxman et al., 2013). Om daarnaast uiteen te zetten hoe beslissingen idealiter worden gemaakt, wordt de duale-systeemtheorie van Kahneman (2011) besproken. Kahneman maakt onderscheid tussen het systeem 1 denken, heuristisch redeneren, en systeem 2 denken, analytisch redeneren. Systeem 1 denken is een onbewust, automatisch proces. Het is snel, intuïtief en kost weinig energie. Dit systeem onderneemt acties die ontwikkeld zijn door ervaring. Systeem 2 biedt ondersteuning aan systeem 1 als het denken meer inspanning vergt. Bewuste, gecontroleerde en daardoor tragere informatieverwerking wordt in gang gezet als meer uitdagende cognitieve problemen moeten worden opgelost. Deze theorie onderschrijft dus het belang van het analytisch redeneren, oftewel systeem 2 denken.

2.4.1 Onbewuste processen

Bij veel menselijke besluitvormingsprocessen spelen onbewuste en gevoelsmatige processen een aanzienlijke rol. De duale-systeem theorie van Kahneman gaat in tegen het idee van de mens als rationeel wezen dat altijd objectief informatie kan verwerken en tot objectieve beslissingen kan komen (Kannengiesser & Gero, 2019). Onbewuste en gevoelsmatige processen leiden ertoe dat er beslissingen worden genomen die afwijken van de rationaliteit en de logica omdat zij ontstaan zijn middels systeem 1 denken (Korteling et al., 2016). In de wetenschap wordt veelal gerefereerd aan heuristieken en biasen om meer duiding te geven aan cognitieve fouten die gemaakt worden door mensen in het beslissingsproces (Lambe et al., 2016).

Met afwezigheid van systeem 2 denken, zullen dus meer biasen en heuristieken bovendrijven en zullen beslissingen gemaakt worden op basis van informatie die voorhanden is zonder rekenschap te geven aan missende, wellicht relevante informatie (Kahneman, 2011). Toch zijn mensen geneigd te vertrouwen op de uitkomsten die het systeem 1 denken genereert. Enkel wanneer men zich bewust is van de fouten van het systeem 1 denken, kan het analytisch denken ingrijpen. Dit is echter niet altijd het geval, waardoor foute denkpatronen en keuzes onopgemerkt blijven (Kahneman & Frederick,

2002). Nader wordt uiteengezet hoe heuristisch redeneren en het principe *what you see is all there is* kunnen leiden tot denkfouten.

2.4.2 Systeem 1 denken; Ontstaan van heuristieken

Het systeem 1 denken vindt plaats ter bevordering van de reactiesnelheid. Het wordt ingezet doordat stimuli in de omgeving worden herkend en herinneringen opwerpen aan eerdere ervaringen (Kahneman, 2011). Om snel beslissingen te maken vallen individuen in een modus waarin routinematig heuristieken of vuistregels worden toegepast (Lambe et al., 2016). Deze heuristieken, de denkpatronen die routinematig terugkomen, komen tot stand door ervaringsleer of zijn gebaseerd op persoonlijkheidsverschillen. Wanneer eerdere reacties een juiste of bevredigende uitkomst hebben geboden, wordt dit patroon opgeslagen in het geheugen. De uitkomst wordt zodoende gekoppeld aan de gedraging of de actie die hieraan voorafging. Door dit gedrag te herhalen kan een *short-cut* gemaakt worden en kosten cognities minder energie; er ontstaat een geïntegreerde situatie-respons, de heuristiek. Echter, deze heuristieken zijn niet per definitie juist. Dit komt doordat verschillende mensen situaties anders ervaren en dus andere heuristieken opslaan, maar ook omdat individuen soms een gedraging koppelen aan een uitkomst die in de werkelijkheid los staat van de gedraging. Zodoende kunnen willekeurige componenten een uitwerking hebben op de ontwikkelde heuristieken en is er in werkelijkheid geen juiste situatie-respons opgeslagen (Khatri et al., 2018).

2.4.3 Systeem 1; bias 'What you see is all there is'

Kahneman (2011) stelt dat er ook een cognitieve bias kan ontstaan door het fenomeen *What you see is all there is* (WYSIATI). *(*Denk)Fouten kunnen ontstaan doordat met een beperkte hoeveelheid voorhanden zijnde informatie een logische gevolgtrekking wordt geprobeerd te bewerkstelligen. Systeem 1 denken geeft op een complexe vraag enkel antwoord op basis van informatie die op dat moment voorhanden is. Zodoende kan een antwoord geformuleerd worden dat goed genoeg lijkt, maar in werkelijkheid niet geheel precies is. De heuristieken die voor deze werkwijze een goede probleemoplossende methode lijken te zijn wanneer beslissingen snel moeten worden gemaakt, zijn echter minder betrouwbaar in een complexe wereld (Kahneman, 2011). Door enkel gebruik te maken van systeem 1 denken is het herkennen van criminogene factoren gebaseerd op heuristieken of op de enkel voorhanden zijnde informatie (Kahneman, 2011). Hoewel het actief hanteren van systeem 2 denken meer energie vergt en langer duurt, zal het minder fouten bevatten en een completer beeld beschouwen; het houdt immers rekening met missende, belangrijke informatie waarop tevens besluiten moeten worden gebaseerd (Shimizu, 2022). Systeem 2 denken kan namelijk ook missende informatie meenemen in de beslissing (Kahneman, 2011).

2.4.4 Maar: intuïties van professionals dan?

Nieuwe situaties doen zich voor als de professional niet eerder met de situatie in aanraking is gekomen. De professional heeft niet op elk gebied van zijn vak ook de mogelijkheid gehad expert te zijn in de zich voordienende situatie. Echter, de deskundigheid kenmerkt zich in het vermogen te herkennen dat het draait om een nieuwe, niet eerder tegengekomen situatie. Het intuïtieve vermogen van de professional waarmee nieuwe casuïstiek herkend wordt, maakt dat er een weloverwogen beslissing kan worden gemaakt (Kahneman & Klein, 2009).

Hoewel experts dus het vermogen hebben om nieuwe situaties te herkennen, zijn zij soms overmoedig in het maken van beslissingen als het gaat om situaties waarbij feedback op de beslissing pas op langere termijn wordt ontvangen (Kahneman, 2011). Dit komt doordat deze feedback vertraagd is en dus niet goed te koppelen is aan eerdere acties. Beoogd wordt de omgeving waarin de beslissing wordt gemaakt als hoog-valide te beschouwen als er een stabiele relatie is tussen het identificeren van de factoren waarop de beslissing is genomen en de resultaten van de daarop genomen acties. Experts zijn zich echter niet altijd bewust van de informatie die hen tot een bepaalde beslissing brengt (Kahneman & Klein, 2009). Dit is problematisch voor de transparantie van de beslissing en de mogelijke feedbackloop die uit deze beslissing ontstaat.

2.4.5 Strategie van debiasing; versterken van systeem 2 denken

Cognitie is onderworpen aan bias en zal daarom soms leiden tot fouten (Bosker, 2009). Door gebruik te maken van de strategie *debiasing*, die zich richt op de afname van bias, zullen fouten minder optreden. Griffith et al. (2021) stellen in hun systematische literatuuronderzoek over *debiasing:* "Succesvolle debiasing is afhankelijk van het bewustzijn van een persoon van vooringenomenheid, de motivatie om deze te corrigeren, de erkenning van de omvang ervan en de toepassing van een interventie om het besluitvormingsproces te verbeteren." (p. 863). Om intuïties van het systeem 1 denken in de hand te houden en systeem 2 denken te faciliteren, is het dus belangrijk om allereerst bewustzijn te creëren over de neiging die het systeem 1 denken heeft (Griffith et al., 2021). Het is dan ook van belang om onderzoek te doen naar missende informatie om de bias vanuit het WYSIATI-principe te beperken.

Een voorgestelde debiasing strategie is het gebruiken van een checklist bij de informatieverwerking. Deze checklist is ondersteunend in het verkrijgen van alle aanwezige informatie waarop een beslissing kan worden gemaakt (Lockhart & Satya-Murti, 2017). Zodoende wordt de bias die ontstaat door het WYSIATI-principe actief tegengegaan. Ter bevordering van het faciliteren van desistance volgens het RNR-model zal dus een gedegen behoeftenonderzoek uitgevoerd moeten worden waarbij tevens de levensomstandigheden van de cliënt in kaart worden gebracht (Coulter & Lloyd, 2023). De checklist ondersteunt de besluitvorming door systematisch te blijven focussen op de belangrijke factoren en door belangrijke informatie actief in kaart te brengen (Smith & Keegan, 2022). Daarbij moeten alle stappen van de lijst worden afgegaan. Het doel van het gebruik van een checklist is het vergemakkelijken van het verwerken van grote hoeveelheden

informatie en het verkrijgen van informatie waarop de besluiten moeten worden gemaakt. Zodoende wordt de beslisser niet overspoeld met alle informatie maar kan hij gericht verwerken en verzamelen (Lockhart & Satya-Murti, 2017).

Door het gebruiken van een checklist kunnen complexe casussen beter worden aangepakt. Het kan bijdragen aan het inschatten van het recidiverisico door inventarisatie van karakteristieken van de cliënt en zijn omgeving. Een checklist kan dus gebruikt worden ter identificatie van gebieden waarbij criminogene behoeften aanwezig zijn, om zodoende constructieve en rehabiliterende interventies in te stellen (Gottfredson & Moriarty, 2006). Bij hantering van een checklistmethode voor de informatieverzameling wordt geen informatie achtergehouden van de beslisser. Hij krijgt zowel context-relevante als context-irrelevante informatie te zien. Echter, door het gebruik van een checklist focust de beslisser zich op informatie waarvan aangenomen wordt dat het belangrijk is voor het maken van een beslissing (Lockhart & Satya-Murti, 2017). Het is dan ook belangrijk dat het veld waarin een checklist wordt gebruikt, wetenschap heeft van de risicofactoren en van welke informatie belangrijk is voor het maken van de beslissing (Lockhart & Satva-Murti, 2017).

Een instrument kan informatieverwerking en -analyse ondersteunen, waardoor professionals minder denkfouten maken en beslissingen niet enkel op heuristieken en biasen gebaseerd worden (Lockhart & Satya-Murti). Dit betekent dat het gebruik van een systematisch instrument ter afneming van een behoefteonderzoek mogelijk zal leiden tot betere besluitvorming. Dit komt doordat gericht informatie wordt gezocht waardoor de bias die ontstaat door het principe van WYSIATI wordt verminderd. Door gerichter informatie te zoeken wordt deze bias, die een rol speelt bij het systeem 1 denken, dus actief tegengegaan. Uit onderzoek is dan ook gebleken dat gebruikmaken van een gestructureerd onderzoek voordelen biedt bij het instellen van interventies ten opzichte van intuïtieve besluitvorming (Grove et al., 2000). Behoefteonderzoek middels instrumenten kan aldus verdere richting geven aan behandelplannen. Tevens kan met instrumenten de effectiviteit van een behandelplan gemeten worden door periodieke afname (Holliday et al., 2012). Hierdoor ontstaat feedback van het tot dan toe gevolgde interventieplan en wordt de ontwikkeling van de cliënt op de verschillende leefgebieden gestructureerd in kaart gebracht.

Concluderend kan het hanteren van een checklist zoals een PGA-monitor bijdragen aan een bewuste en minder op denkfouten gebaseerde besluitvorming. Door een checklist te hanteren wordt informatie namelijk actiever en gerichter opgehaald over thema's waarvan wordt aangenomen dat zij belangrijk zijn voor de besluitvorming. Door de checklist wordt missende informatie niet over het hoofd gezien en kan ook daadwerkelijk een beslissing worden gemaakt op basis van relevante, aanwezige en actief uitgevraagde informatie. Deze methode van informatieverwerving biedt voordelen ten opzichte van intuïtieve besluitvorming; er worden minder denkfouten gemaakt waardoor betere besluitvorming tot stand komt. Het hanteren van de checklist, zoals de PGA-monitor, kan aldus als debiasing strategie worden aangemerkt waardoor mogelijk betere daderbeoordeling plaatsvindt en effectievere daderbehandelingen worden ingezet.

3. Methodologie

Om antwoord te geven op de deelvragen en het hiaat in de literatuur te dichten, is in de huidige studie empirisch onderzocht op welke wijze de PGA-monitor gehanteerd wordt tijdens het behoeftenonderzoek in het PGA-overleg in gemeenten in Midden-Nederland. In dit hoofdstuk zal een toelichting worden gegeven op de wijze waarop dit onderzoek is uitgevoerd.

3.1 Onderzoekstype

Om antwoord te geven op de deelvragen en de hoofdvraag is exploratief, kwalitatief, descriptief onderzoek verricht. Deze vorm van onderzoek wordt gedefinieerd als “Onderzoek dat het analyseren en interpreteren van tekst, interviews en observaties bevat om betekenisvolle patronen te ontdekken die een bepaald fenomeen omschrijven.” (ISTSS, z.d.). Het uitgevoerde onderzoek behelst verschillende dataverzamelingsmethoden: naast participerende observaties zijn (open) semigestructureerde interviews en informele gesprekken gehouden. Bovendien zijn aangedragen stukken in de vorm van ingevulde PGA-monitors bestudeerd. Door het combineren van deze dataverzamelingstechnieken kan in kaart gebracht worden wat percepties en mechanismen zijn in de onderzoeksgroep omtrent het in deze studie centraal staande onderwerp, de PGA-monitor (Decorte & Zaitch, 2016).

Het naast elkaar gebruiken van verschillende onderzoekstechnieken is een wenselijke onderzoeksstrategie, aangezien met interviews of enquêtes enkel in kaart wordt gebracht hoe een persoon eigen gedrag of handelen beschrijft (Decorte & Zaitch, 2016). Om tevens de daadwerkelijke werkwijzen tijdens de PGA-overleggen te bestuderen wordt ook participerende observatie ingezet. Observeren is van belang omdat met enkel gesprekken (onbewust) mogelijk een andere werkwijze wordt aangeduid dan tijdens observaties vastgesteld kan worden. De onderzoeksgroep wordt geobserveerd in hun rol in het PGA-overleg en de wijze waarop zij met de PGA-monitor werken. De onderzoeksvragen worden beschrijvend beantwoord waardoor dit onderzoek getypeerd kan worden als een descriptief onderzoek. Deze onderzoeksmethode is vooral nuttig wanneer nog niet veel bekend is over het onderwerp, het onderzoek is dus tevens exploratief van aard (Bhat, 2023).

3.2 Onderzoeksgroep

Dit onderzoek richt zich op gemeenten in de veiligheidsregio Midden-Nederland, omdat tot op heden enkel in deze regio de implementatie van de PGA-monitor in gang gezet is (R. Visscher, 9 december 2023). De onderzoeksobjecten zijn de ketenpartners en de PGA-experts die deelnemen aan de PGA-overleggen van cliënten die zijn opgenomen in de lokale PGA en gebruikmaken van de PGA-monitor. Alvorens de dataverzameling te starten wordt middels een theoretische steekproeftrekking geselecteerd welke gemeenten uit de veiligheidscoalitie Midden-Nederland zullen participeren in het onderzoek. Hiervoor zijn in- en exclusiecriteria opgesteld.

3.2.1 Inclusiecriteria

Om als gemeente opgenomen te worden in de theoretische steekproef moet deze voldoen aan vijf inclusiecriteria (Box 1). Allereerst moet de gemeente binnen de Veiligheidscoalitie Midden-Nederland vallen. Ten tweede moet er van maart 2023 tot en met mei 2023 een lokale PGA lopen. Er moeten in die periode dus PGA-cliënten aangemeld zijn. Gemeenten die de persoonsgerichte aanpak hebben uitbesteed aan een andere gemeenten voldoen niet aan dit criterium. Desalniettemin worden cliënten uit een gemeente die niet voldoet aan de criteria niet uitgesloten van het onderzoek als zij de PGA genieten in een gemeente die wel voldoet aan de criteria.

Ten derde wordt een gemeente geïncludeerd wanneer deze beschikt over de PGA-monitor in het online PGAx of KeDo systeem. Gemeenten die de PGA-monitor wel hanteren, maar geen gebruikmaken van PGAx of KeDO worden dus geëxcludeerd. Hieronder vallen ook gemeenten die de PGA-monitor op papier uitprinten en dan invullen, gemeenten die de PGA-monitor gebruiken in Excel en gemeenten die de PGA-monitor inscannen en in het gemeentesysteem zetten. De keuze om enkel gemeenten die PGAx of KeDo gebruiken te includeren komt voort uit het feit dat deze systemen de PGA ondersteunen door het hanteren van de PGA-monitor te faciliteren.

Het volgende inclusiecriterium betreft het structureel gebruikmaken van de PGA-monitor. De onderzoekster acht dit criterium als voldaan wanneer bij een verkennend gesprek door de PGA-expert wordt aangegeven dat hij/zij minimaal twee keer per jaar de PGA-monitor probeert in te vullen per cliënt. Dit wordt als de definitie van structureel aangehouden, aangezien dit ook de richtlijn is die in de PGA-monitor wordt gegeven (Bureau RVS, 2020). Hierbij wordt wel in ogenschouw genomen dat het mogelijk is dat de gemeente niet voor elke cliënt waarvan het PGA-overleg wordt geobserveerd, ook daadwerkelijk de monitor heeft ingevuld. Dit criterium wordt daarom ruim genomen. Deze onvolkomenheid kan in de eerste deelvraag van dit onderzoek terugkomen. Het invullen van de monitor zal wel tot de werkwijze van de gemeente moeten behoren. Echter, een gemeente wordt niet uitgesloten indien een enkele monitor niet is ingevuld, aangezien dit ook een toevalligheid of een bepaalde werkwijze kan zijn. Indien een gemeente aangeeft de PGA-monitor sporadisch of niet structureel in te vullen, wordt geacht dat de gemeente niet aan dit inclusiecriterium voldoet. Dit is ook het geval wanneer bij bezoek aan de gemeente door de onderzoekster wordt ontdekt dat de monitor toch sporadisch of niet structureel wordt ingevuld. De gemeente wordt dan alsnog geëxcludeerd. De reden voor het niet gestructureerd invullen van de monitor wordt bij dit criterium niet relevant geacht.

Tot slot is er over enkele gemeenten geen informatie bekend. Deze gemeenten worden niet meegenomen in het onderzoek en dus rechtstreeks geëxcludeerd.

Box 1

Inclusiecriteria

1. Gemeente Veiligheidscoalitie Midden-Nederland
2. Persoonsgerichte aanpak loopt in eigen gemeente tussen maart 2023-mei 2023
3. Beschikking over PGA-monitor in onlinesysteem (PGAx/KeDo)
4. Structureel invullen PGA-monitor
5. Bekendheid informatie/contact met de gemeente

3.2.2 Exclusiecriteria

Gemeenten die voldoen aan de inclusiecriteria en niet geëxcludeerd worden door de in deze paragraaf uiteengezette exclusiecriteria (Box 2), worden opgenomen in de theoretische steekproef. De exclusiecriteria zijn gedurende dit onderzoek vastgesteld en hebben betrekking op mogelijkheden van de gemeenten. Zo wordt een gemeente allereerst geëxcludeerd indien deze aangeeft geen tijd en/of capaciteit te hebben voor het onderzoek. Ten tweede wordt een gemeente geëxcludeerd wanneer er geen toestemming is gegeven voor dataverzameling. Tot slot wordt een gemeente geëxcludeerd wanneer er geen PGA-overleg is in de maanden april 2023 tot en met mei 2023 waarbij de onderzoekster aanwezig kan zijn.

Box 2

Exclusiecriteria

1. Gemeente/PGA-expert heeft geen tijd/capaciteit voor ontvangst.
2. Gemeente/PGA-expert/PGA-cliënt geeft geen toestemming voor dataverzameling.
3. Geen PGA-overleg in maanden april/mei 2023 (geen overleg/planning, dataverzameling niet mogelijk).

3.2.3 Theoretische steekproeftrekking

Omdat vanuit Bureau RVS, opdrachtgever voor de implementatie van de PGA-monitor, geen zicht is op welke gemeenten gebruik maken van de monitor (R. Visscher, persoonlijke communicatie 9 december 2023), wordt in huidig onderzoek allereerst door twee onderzoeksters in kaart gebracht welke gemeenten de PGA-monitor tot hun beschikking hebben en of zij aan de criteria (Box 1) voldoen om opgenomen te worden in dit onderzoek. Deze groep gemeenten wordt in dit onderzoek aangemerkt als ‘groene’ gemeenten, zodat duidelijk is over welke groep gemeenten gesproken wordt.

De categorisering ‘wel of niet groen’ is tot stand gekomen door PGA-experts van de gemeenten in veiligheidsregio Midden-Nederland te bellen en te informeren over het doel van het onderzoek. Tijdens dit telefoongesprek zijn de PGA-experts bevraagd met een korte topiclijst (Bijlage C1). Hierdoor is een eerste kennismaking met het gebruik van de PGA-monitor in de gemeente en de

vormgeving van de lokale PGA in de gemeente tot stand gekomen. Dit telefoongesprek duurde ongeveer twintig minuten en is uitgevoerd door twee onderzoeksters. Doordat de beide onderzoeksters gebruikmaakten van dezelfde topiclijst, is uit elke gemeente over dezelfde onderwerpen informatie verkregen. Informatie is zo spoedig mogelijk uitgeschreven en in de gemeenschappelijke database opgeslagen. Op basis van deze eerste kennismaking en de data die hieruit is verworven, zijn vier gemeenten geëxcludeerd wegens het feit dat zij geen eigen PGA voeren. Twaalf gemeenten zijn geëxcludeerd omdat zij geen gebruikmaken van de PGA-monitor in een online systeem en drie omdat zij de monitor niet structureel invullen. Tot slot zijn zeven gemeenten geëxcludeerd omdat met deze gemeenten geen contact is verkregen. Van de 38 gemeenten binnen veiligheidsregio Midden-Nederland blijven aldus twaalf gemeenten over die voldoen aan de inclusiecriteria. Dit zijn de twaalf ‘groene’ gemeenten. Een schematische weergave van de theoretische steekproeftrekking is in Figuur 1 te raadplegen.

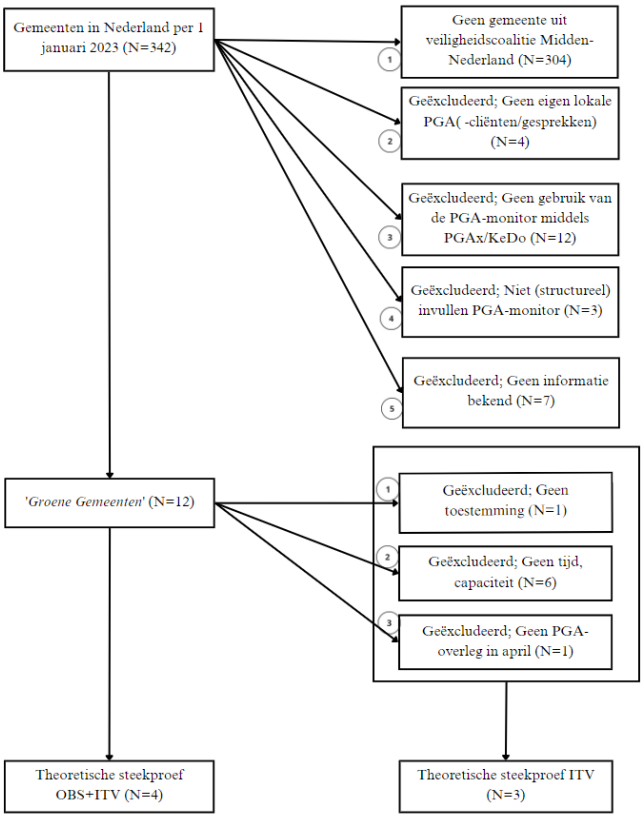
Nadat deze twaalf gemeenten zijn gecategoriseerd als ‘groene’ gemeenten, is gevraagd of een bezoek aan de gemeente gerealiseerd kon worden om data te verzamelen voor dit onderzoek. Omdat enkele gemeenten voldeden aan de exclusiecriteria (Box 2) wijkt het uiteindelijke aantal gemeenten dat opgenomen is in de theoretische steekproef af van het aantal ‘groene’ gemeenten. Van de twaalf ‘groene’ gemeenten zijn vier gemeenten meegenomen in de theoretische steekproef op basis van zowel een interview als een observatie bij een PGA-overleg.

In de flowchart (Figuur 1) is te zien dat van de acht ‘groene gemeenten’ die op basis van de exclusiecriteria zijn uitgesloten van het onderzoek, er toch drie gemeenten zijn meegenomen in de uiteindelijke steekproef. In deze drie gemeenten was observatie van een PGA-overleg niet mogelijk, maar zij waren wel bereid om bij te dragen aan het onderzoek door interview af te leggen. Omdat deze informatie mogelijk waardevol kan zijn voor de beantwoording van de onderzoeksvraag, is besloten om deze drie gemeenten toch te includeren.

Concluderend bestaat de uiteindelijke steekproef uit zeven gemeenten. In vier gemeenten zijn zowel observaties als interviews gehouden en in drie gemeenten zijn enkel interviews gehouden.

Figuur 1

Flowchart Theoretische Steekproeftrekking

Noot. OBS= observatie, ITV=interview. De cijfers toegewezen aan de criteria in deze figuur komen overeen met de criteria gegeven in Box 1 en 2. De bovenste criteria komen overeen met box 1, de onderste criteria komen overeen met box 2.

3.3 Dataverzameling

De dataverzameling bij de gemeenten die zijn opgenomen in de steekproef bestaat uit drie componenten. De eerste component is een (open) semigestructureerd interview rondom het gebruik van de PGA-monitor en het vergaren van informatie over de wijze waarop deze gehanteerd en ingevuld wordt. De tweede component betreft een bezoek aan de gemeenten en staat in het teken van het observeren tijdens een PGA-overleg. De derde component draait om het verkrijgen van de ingevulde PGA-monitoren van de in de PGA-overleggen besproken cliënten. De eerder aangehaalde inventarisatiegesprekken per telefoon, alsook de dataverzameling van de eerste component worden door twee onderzoeksters uitgevoerd. Echter, de tweede en derde componenten van de dataverzameling worden door enkel de onderzoekster van dit onderzoek uitgevoerd. In een logboek is bijgehouden wanneer welke data is verzameld. Zodoende blijft de dataverzameling transparant en overzichtelijk. Tabel 3 geeft de verworven data van elke gemeente weer. Hierin is ook te zien dat in de gemeenten E, F en G enkel interviews zijn afgenomen (tweede component).

Tabel 3

Visuele Rrepresentatie van Opgehaalde Data per Gemeente.

Gemeente	Eerste component; Observatie	Tweede component; Interview	Derde component; PGA-monitor
A	7	√	5
B	6	√	1
C	4	√	4
D	5	√	2
E	•	√	•
F	•	√	•
G	•	√	•

•: Geen data van deze component verworven bij deze gemeente

√ : Data van deze component verworven bij deze gemeente

Cijfers bij de eerste component duiden het aantal in de geobserveerde PGA-overleggen besproken PGA-cliënten aan per gemeente. Cijfers bij de derde component duiden aan van hoeveel in de eerste component besproken cliënten de onderzoekster ook een PGA-monitor heeft ontvangen.

Opmerking. Omwille van privacy worden de gemeenten aangeduid met een letter van het alfabet.

3.3.1 Eerste component: (open) semigestructureerde interviews

Aan gemeenten opgenomen in de steekproef is gevraagd meer duiding te geven aan de wijze waarop zij gebruik maken van de PGA-monitor. Deze afspraak vindt plaats ofwel online via Teams ofwel op locatie in de desbetreffende gemeente. Het gesprek wordt bijgewoond door twee onderzoeksters die beiden, met een andere onderzoeksvraag, onderzoek doen naar de PGA-monitor. Met de PGA-expert van de betreffende gemeente wordt, naar de mogelijkheden van de gemeente, het hele systeem (PGAx of KeDo) doorgelopen. Naast de eerder gevoerde telefoongesprekken is geprobeerd meer informatie te verkrijgen door gesprekken van één uur in te plannen. Echter, de gesprekken zijn verschillend in lengte aangezien dit afhankelijk is van de tijd van de PGA-experts van de in dit onderzoek geïncludeerde gemeenten. Daarbij zijn sommige respondenten en passant bevraagd over enkele thema's waardoor hier mogelijk minder informatie is verkregen. In ogenschouw moet worden genomen dat de afspraak is vormgegeven naar de mogelijkheden van de gemeente en in het specifiek de PGA-expert. Door de werkdruk en schaarse tijd van PGA-experts hadden sommige gemeenten een beperkte tijd. Duidelijk is dan ook dat in bepaalde gemeenten meer gesprekken zijn gevoerd en dus ook meer data is vergaard dan in anderen gemeenten.

3.3.1.2 Topiclijsten en rapportage van gesprekken. Om de gesprekken meer richting te geven, is een topiclijst opgesteld (Bijlage C2). Deze topiclijst borduurt verder op de topiclijst die in het eerste telefoongesprek is gehanteerd (Bijlage C1) en poogt enkele thema's opnieuw en uitgebreider te bespreken. De topiclijst is aangehouden om zodoende gaandeweg meer inzicht te verkrijgen in de wijze waarop de PGA in de desbetreffende gemeente is opgebouwd en om de wijze waarop de PGA-monitor wordt gehanteerd in kaart te brengen. Omdat in enkele gemeenten een PGA-monitor en het systeem waarin deze wordt gescoord (PGAx of KeDo) is langsgelopen, konden in die gesprekken gerichtere vragen gesteld worden over de wijze waarop de PGA-monitor gehanteerd wordt door de respondent. Het gesprek werd doorgaans met drie personen gevoerd, twee onderzoeksters en één PGA-expert. Zodoende kon meer informatie worden opgehaald omdat de twee onderzoeksters elkaar konden aanvullen in vragen. De topiclijst van de gesprekken kon tevens worden uitgebreid wanneer de respondent meer relevante informatie verschafte. Zo was er tijdens het gesprek ook ruimte om in te gaan op andere interessante onderwerpen die niet in de topiclijst voorkwamen, maar wel interessant zijn voor het onderzoek. Zo kon gedetailleerder ingegaan worden op werkwijzen van PGA-experts naarmate zij zelf meer inzicht hadden in eigen handelen. De topiclijst kon aldus gedurende het onderzoek door voortschrijdend inzicht in de empirische cyclus worden bijgesteld. Dit omdat gedurende het onderzoek meerdere vraagstellingen belangrijk werden geacht voor het verkrijgen van een completer beeld van de PGA-monitor en de bijbehorende hanteringswijzen (Scheepers et al., 2016).

Door enkele respondenten werd aangegeven dat zij liever niet wilden dat het gesprek werd opgenomen in verband met de mogelijkheid dat informatie gedeeld werd die onbewust herleidbaar is naar cliënten. Er werden namelijk casussen uit de caseload van de professional besproken, om zodoende meer inzicht te verkrijgen in de wijze van invullen van de PGA-monitor. Om de door de respondent verschafte informatie toch nader te kunnen analyseren, is gevraagd om toestemming voor het noteren van de voor dit onderzoek benodigde informatie. In deze notities wordt dus geen clientèle, herleidbare informatie weergegeven. Bij de meeste gesprekken, op drie gesprekken na i.v.m. een fictieve casus of anonieme cliëntinformatie, zijn dus geen audio-opnames gemaakt. De drie gesprekken die wel zijn opgenomen, werden later getranscribeerd door de twee onderzoeksters die de interviews gezamenlijk hebben afgenomen. Zo werd van elk gesprek de helft getranscribeerd door onderzoekster één en de helft door onderzoekster twee.

Wat betreft de niet-opgenomen interviews is in een gezamenlijke database van de onderzoeksters middels een vooropgestelde datalijst (Bijlage C3) genoteerd wat tijdens het gesprek naar voren kwam. De eerste onderzoekster typte tijdens het gesprek mee. De tweede onderzoekster maakte zelf aantekeningen en voegde dit na afloop van het gesprek onafhankelijk toe aan de aantekeningen van de eerste onderzoekster. Omdat beide onderzoeksters mogelijkerwijs andere informatie noteerden, is een zo compleet mogelijke weergave van het gesprek geschetst. De verkregen informatie werd indien mogelijk in het juiste vak in de data-lijst geplaatst. Indien informatie werd

verkregen die niet onder de onderwerpen van de data-lijst behoorde, werd dit in een overig vak geplaatst. Hoewel de informatie dus gestructureerd in één bestand is verwerkt, is door het verschil in kleurgebruik nog wel te onderscheiden welke informatie van welke onderzoekster afkomstig is. De betrouwbaarheid van de data wordt vergroot doordat twee onderzoeksters informatie uit hetzelfde gesprek noteren. Immers, wanneer twee onderzoeksters los van elkaar dezelfde data en kernpunten noteren en dus gecontroleerd kan worden in hoeverre de data daadwerkelijk betrouwbaar is, wordt de betrouwbaarheid van de data verhoogd.

3.3.2 Tweede component: Observatie PGA-overleg

Bij observatie wordt waargenomen wat mensen in een bepaalde situatie zeggen of doen, het leent zich voor een beschrijvende studie (Scheepers et al., 2016). De observaties vinden plaats op een door de PGA-expert aangewezen plaats in de natuurlijke setting. De onderzoekster heeft geen actieve rol in de setting waarin zij observeert. Alle aanwezigen zijn op de hoogte gebracht van de observaties waardoor de onderzoekster *overt* observeert. Zij zal enkel aan tafel zitten en observeren zonder eigen inbreng te geven in het PGA-overleg. Zodoende wordt de setting van het onderzoek zo min mogelijk verstoord. In totaal zijn 22 observaties uitgevoerd in vier verschillende gemeenten. Deze observaties vonden plaats in zowel PGA-overleggen waarin één cliënt werd besproken en ook aanwezig was, alsmede in PGA-overleggen waarin meerdere cliënten besproken werden. In dat geval telt elke cliënt als één observatie.

De dataverzameling van deze component wordt uitgevoerd door één onderzoekster: de onderzoekster van dit onderzoek. Echter, bij enkele gemeenten was een dubbele afspraak gemaakt met de tweede onderzoekster waardoor deze wel aanwezig was bij enkele observaties. De middels de observaties verzamelde data is door beide onderzoeksters niet onderling gedeeld.

Er is aselect gekozen welke PGA-overleggen van de geïncludeerde gemeenten deel uitmaken van de steekproef. Er is dus sprake van een op toeval gebaseerde keuze of een PGA-overleg onderdeel uitmaakt van de steekproef. Naast dat de beschikbaarheid van de onderzoekster een rol speelt in de selectie, maakt de PGA-expert van de gemeente waarin geobserveerd is de beslissing of de onderzoekster aanwezig kan zijn bij het overleg. Tevens moet toestemming door de cliënt verleend worden. Hoewel de onderzoekster dus geen verdere eisen heeft gesteld aan het PGA-overleg, kan door beslissingen van de PGA-expert of de PGA-cliënt wel een bepaalde selectie zijn ontstaan.

3.3.2.2 Observatie-instrument en rapportage. Ter verzameling van de data is, alvorens de eerste observaties plaatsvonden, een niet-gesystematiseerd observatie-instrument opgesteld (Bijlage D1). Hiermee zijn in vier gemeenten PGA-gesprekken geobserveerd. Echter, omdat deze manier van dataverzameling niet het gewenste resultaat opleverde, werd de dataverzameling na vier bijgewoonde PGA-overleggen op een andere wijze vormgegeven. In plaats van gebruik te maken van het observatie-instrument, heeft de onderzoekster getracht te beschrijven wat ze ziet door mee te typen

tijdens de PGA-overleggen. Hierbij werd gebruikgemaakt van enkele focuspunten (Bijlage D2). Hoewel dit tijdens de PGA-overleggen voor verstoring kan hebben gezorgd, is hier in het belang van het onderzoek toch voor gekozen omdat een secure en gedetailleerde dataverzameling de betrouwbaarheid van de data vergroot. Nadat de onderzoekster de onderzoeksetting verlaten heeft, wordt de ruwe data gedetailleerder uitgewerkt om zo precies mogelijk weer te geven wat heeft plaatsgevonden. Tevens wordt onder vermelding van eigen interpretatie toegevoegd wat subjectieve ideeën en gevoelens zijn over de opgedane data.

3.3.3 Derde component: Ingevulde PGA-monitors

De derde component van de dataverzameling behelst de data van ingevulde PGA-monitoren en is enkel door de onderzoekster van dit onderzoek verzameld. Getracht wordt van elke besproken PGA-cliënt de PGA-monitor-scores te verkrijgen. Hierbij volstaat een enkele score zonder bijbehorende mogelijke opmerkingen omdat de score opzichzelfstaand al veel zegt over de perceptie van de PGA-expert over de betreffende behoeften en bekwaamheid van een cliënt. Deze PGA-monitors zijn verworven tijdens of na de PGA-overleggen. Echter, niet van elke cliënt is een PGA-monitor verkregen. Mogelijk omdat deze niet was ingevuld en dus niet beschikbaar was, maar ook omdat niet van elke PGA-cliënt de monitors zijn aangeleverd. In enkele gevallen kon de onderzoekster ook niet inzichtelijk maken welke PGA-monitor tot welke PGA-observatie behoorde. Omdat dit niet altijd meer te achterhalen was, zijn de betreffende monitors niet meegenomen in dit onderzoek.

Hoewel de onderzoekster de meest recente PGA-monitor van de PGA-cliënt diende te verkrijgen, is dit niet in alle gevallen mogelijk geweest. Dit houdt in dat zowel PGA-monitors zijn verkregen die voor of direct na het PGA-overleg zijn ingevuld. Dit was niet bij elke PGA-monitor te achterhalen. De onderzoekster erkent hier dus een mogelijke vertekening in de data waardoor de resultaten voorzichtig geïnterpreteerd dienen te worden.

3.4 Ethiek onderzoek

In dit onderzoek is gepoogd ethisch verantwoorde keuzes te maken. In dit onderzoek zijn maatregelen genomen en handelingen verricht ten aanzien van de bescherming van de deelnemers. Tevens zijn er maatregelen genomen voor het verantwoord bewaren van de data die in dit onderzoek wordt geanalyseerd. Nader wordt ingegaan op het *informed consent*, hoe omgegaan wordt met anonimiteit en hoe databeheer en -management in dit onderzoek vormgegeven is.

3.4.1 Informed consent

Ten behoeve van het interview en de observaties is het verkrijgen van *informed consent* van belang. Gemeenten die vallen binnen de steekproef zijn op de hoogte gesteld van hun deelname. Alvorens het PGA-overleg begint, wordt *informed consent* gevraagd voor het verzamelen van de data.

Omdat de PGA-expert de voorzitter is van het PGA-overleg, zal enkel aan hem/haar schriftelijk middels een toestemmingsformulier *informed consent* gevraagd worden op aanwezigheid bij en verslaglegging van de PGA-overleggen (Bijlage E1). De PGA-expert heeft mogelijk, op eigen initiatief, als voorzitter van de vergadering geïnformeerd bij de deelnemers, professionals en cliënt (indien aanwezig) of zij akkoord gaan met aanwezigheid van de onderzoekster. Indien de PGA-expert dit wenselijk achtte, is tevens een toestemmingsformulier voorgelegd aan de cliënt (Bijlage E2).

De ketenpartners worden dus voorgelicht door de PGA-expert. Echter, tijdens het overleg zal, afhankelijk van het verloop van de observatie, de onderzoekster zichzelf voorstellen en vertellen wat het doel is van de dataverzameling. Daarbij wordt geïnformeerd of er toestemming is voor registratie van gegevens ten behoeve van het onderzoek. *Informed consent* van ketenpartners en de eventueel aanwezige cliënt geschiedt aldus ten minste op basis van mondelinge toezegging.

Indien de gemeente dit wenselijk achtte, kon deze nadere stappen ondernemen ten behoeve van de waarborging van anonimiteit en vertrouwelijkheid. Zo kon het PGA-overleg door ketenpartners met behoud van anonimiteit worden gevoerd. Tevens kon de gemeente de onderzoekster een geheimhoudingsverklaring laten ondertekenen. Dit is twee keer voorgekomen.

3.4.2 Anonimiteit

Het huidige onderzoek zal gepubliceerd worden omdat het in opdracht is geschreven van Bureau RVS, een overheidsinstelling. Echter, anonimiteit van cliënten en PGA-experts wordt gewaarborgd. De veiligheid van de onderzoekster, de PGA-ketenpartners en de cliënt komt niet in het geding. Er worden geen gegevens gedeeld die te herleiden zijn naar personen.

3.4.3 Databeheer en -management

Gedurende de periode van dataverzameling wordt middels een logboek bijgehouden wanneer welke data is verworven en door wie. Dit logboek wordt in Excel gemaakt. De data verworven voor de eerste component wordt opgeslagen op *Google Drive*. Omdat deze data toebehoren aan twee onderzoeksters, hebben beide onderzoeksters beheer over deze data. De observatieverslagen en notities van informele gesprekken worden ook opgeslagen op *Google Drive*. Het beheer van deze data is echter enkel in handen van de onderzoekster van de huidige studie. Data wordt onderverdeeld in gemeenten. Zo is duidelijk uit welke gemeente bepaalde informatie afkomstig is.

De data worden opgeslagen in de *Google Drive* van de onderzoekster om deze veilig te bewaren. Dat de data in één database worden opgeslagen heeft tevens als voordeel dat de informatie eenvoudig vindbaar is en begrijpelijk ingedeeld kan worden. Ook de *informed consent*-formulieren worden in deze database weergegeven. Wanneer de data geconverteerd worden naar digitale data, worden data op papier vernietigd. Zodoende wordt datamanagement beperkt tot enkel digitale data.

3.5 Data-analyse

Dit onderzoek is explorerend en beschrijvend. Daarom wordt inductieve data-analyse ingezet. Huidig onderzoek richt zich immers op het identificeren van patronen om antwoord te geven op de hoofdvraag. Door gebruik te maken van deze inductieve benadering, kunnen uit specifieke observaties en andere databronnen patronen gedetecteerd worden die relevant zijn voor het verkennen van het thema (Collaborators, 2023). De inductieve benadering is in tegenstelling tot de deductieve benadering meer *bottom-up* georiënteerd. Met behulp van open coderingen, gedestilleerd uit de data, worden tekstfragmenten onderverdeeld in thema's (Chandra & Shang, 2019). Ter ondersteuning van de analyse van de verzamelde data wordt het programma Atlas-Ti gebruikt (versie 22). Dit programma ondersteunt in het toekennen van coderingen aan tekstfragmenten. Tevens ondersteunt het in het analyseren van deze coderingen en helpt het centrale thema's in de data te specificeren (Hwang, 2008).

De data-analyse is vormgegeven door de deelvragen als leidraad te gebruiken. Elk tekstfragment is ondergebracht in een thema die toebehoort aan een deelvraag. De tekstfragmenten zijn vervolgens weer onderverdeeld. Zodoende wordt de variatie per deelvraag inzichtelijk. Tijdens de analyse is duidelijk onderscheid gemaakt tussen codes die toebehoren aan de observaties en codes die toebehoren aan de interviews. Zodoende kan duidelijk aangegeven worden of de resultaten voortkomen uit de observaties en/of interviews.

Aangenomen wordt dat het aantal observaties dat gedaan is binnen één gemeente bij een PGA-overleg mogelijk te beperkt is om conclusies te trekken over afzonderlijke gemeenten. In dit onderzoek worden dus geen conclusies geformuleerd over losse gemeenten. Om deze reden worden de data afkomstig uit de afzonderlijke gemeenten samengevoegd in de data-analyse en worden enkel resultaten en uiteindelijke conclusies over de onderzoeksgroep als geheel weergegeven.

Tabel F1, onderdeel van de resultatensectie en tevens onderdeel van de beantwoording van subvraag 2b en 3b, is handmatig opgesteld. De derde datacomponent, de ingevulde PGA-monitors, is niet gecodeerd in Atlas-Ti maar rechtstreeks in Tabel F1 weergegeven. Daarnaast is in deze tabel weergegeven of en in welke mate een leefgebied behandeld wordt in een PGA-overleg. Aanvullende informatie omtrent Tabel F1 is te raadplegen in Bijlage F.

4. Resultaten

4.1 Deelvraag 1; Invullen van de PGA-monitor

In deze paragraaf wordt weergegeven hoe het proces van invullen van de PGA-monitor verloopt. Allereerst wordt ingegaan op de invulfrequentie en de redenen die worden gegeven voor de aangehouden invulfrequentie. Vervolgens worden de resultaten gepresenteerd over de wijze van invullen. Hieronder valt wie de monitor invult en welke werkwijze gehanteerd wordt. Ook wordt

ingegaan op de toelichtingen die worden gegeven en hoe de scores tot stand komen. Tot slot wordt gepresenteerd hoe de PGA-monitor een rol kan spelen tijdens het gesprek voor het in kaart brengen van informatie. Hoewel dit laatste thema losstaat van de in dit onderzoek opgestelde deelvragen, is het wel degelijk relevant voor dit onderzoek omdat het inzichtelijk maakt op welke wijze de PGA-monitor bijdraagt aan het verkrijgen van informatie voor het invullen ervan.

4.1.1 Invulfrequentie

Middels de in dit onderzoek gebruikte methoden kunnen geen resultaten weergegeven worden over de feitelijke invulfrequentie van de monitor. De reden hiervoor is gegevens hierover niet overzichtelijk opgeslagen worden in een database binnen de gemeenten. Daarom wordt in deze subparagraaf uiteengezet hoe respondenten de invulfrequentie zelf beschouwen. De resultaten zijn dus afkomstig uit de interviews.

De feitelijke richtlijn voor het invullen van de monitor is gesteld op zes maande. Uit de interviews blijkt dat de gemeenten met deze frequentie bekend zijn en dat ze ernaar streven de monitor elke zes maanden in te vullen. Daarbij wordt door gemeente G aangegeven dat naast het bewustzijn van deze streeftermijn, ook vaste afspraken worden gemaakt over de invulfrequentie. Gemeente A stelt dit in onderstaande citaat:

ID 1:31 "We hebben de afspraak gemaakt om bij de start van een aanpak een meting te doen en na een half jaar screenen we weer."

Echter, uit de data blijkt dat om verschillende redenen de invulfrequentie afwijkt van de streeffrequentie van zes maanden. Deze redenen betreffen in grote lijnen: afwijking op basis van verandering in de casus, afwijking door besteedbare tijd en werkdruk, afwijking door acute situaties, afwijking door mate van actief behandelen van de casus, afwijking door en ten behoeve van specifieke ketenpartners en tot slot afwijking door het opschalen of afschalen van een casus. Deze lijnen worden in volgende alinea uiteengezet.

Allereerst wordt afgeweken van de streeffrequentie op basis van wel of geen verandering in de casus. Zo wordt in gemeente F ook de streeffrequentie van zes maanden aangehouden, maar enkel als uiterlijke meettermijn. In deze gemeente wordt om de drie maanden namelijk beoordeeld of het noodzakelijk is om de monitor opnieuw in te vullen. Deze beoordeling van noodzakelijkheid hangt af van in hoeverre er veranderingen in de casus hebben plaatsgevonden (*ID 2:73*). Daarbij geeft de respondent aan dat voor een herinnering van invullen vanuit het systeem wel eigen handelingen moeten hebben plaatsgevonden.

ID 2:68 "Als ik denk van ja na 3 maanden is er niet veel verandering dan een half jaar, maar je moet voor jezelf wel acties aanmaken."

Naast een vast beoordelingsmoment wordt in een andere gemeente enkel de monitor ingevuld als de ontwikkelingen in de casus mogelijk tot een andere score kunnen leiden *(ID 12:8)*. Tevens

vroeg een professional zich hardop af waarom de monitor opnieuw ingevuld zou moeten worden als de situatie niet verandert *(ID 12:4)*. Het gebrek aan zicht op vooruitgang kan dus leiden tot zowel versnelling als vertraging van de invulfrequentie. In een gemeente wordt namelijk gepoogd om middels het versneld invullen van de monitor, bij gebrek aan zicht op verandering, nieuwe aanknopingspunten te genereren voor de keten indien de casus vastloopt (*ID 1:66*). De data wijzen dus uit dat zowel veel verandering als gebrek aan zicht op verandering kunnen leiden tot afwijking van de streeffrequentie.

Ten tweede spelen de besteedbare tijd en werkdruk een rol. Respondenten geven aan dat het invullen van de monitor veel tijd kost en dat dit een reden kan zijn om de monitor enkel in te vullen als er daadwerkelijke ontwikkelingen op leefgebieden hebben plaatsgevonden *(ID 9:4)*. Zo geeft gemeente B aan dat de monitor niet altijd wordt ingevuld. De professional is hier een jaar geleden met volle moed mee gestart maar toch lukt dat niet altijd gelijk qua tijd (*ID 9:2)*. Deze parafrase geeft aan dat het voor een professional een tijdsinvestering is om ook daadwerkelijk de monitor in te vullen. Dat ervaring een rol speelt bij de tijd die een professional besteedt aan het invullen van de monitor wordt aangegeven door een professional die al ervaren is met het invullen van instrumenten en behoefteonderzoeken. Deze professional vult naar eigen zeggen de monitor in zes tot zeven minuten in *(ID 10:35)*.

Ten derde wordt de monitor soms verlaat ingevuld doordat er niet genoeg rust in de casus is om het in te vullen omdat er snel gehandeld moet worden in acute situaties (*ID 2:70*). Wat opvalt is dat een andere respondent juist benoemt dat de monitor juist een hulpmiddel kan zijn bij het creëren van overzicht in de problematiek in het geval van een hectische casus. Onderstaand citaat beschrijft een voorgevallen situatie waarin dit het geval was:

ID 1:63 "(problematiek)... kwam in beeld doordat je dus al die al die leefgebieden in beeld had gebracht. De politie had al heel erg richting ZSM gecommuniceerd, eigenlijk moet ie richting ISD… Gelukkig hebben wij ook een reclassering aan de telefoon gehad van nou ho rustig, zullen we eerst even kijken wat er precies aan de hand is hier? Dat hebben we met zijn allen gedaan en vervolgens zegt iedereen oh ja! … Dus dan heeft de monitor wel geholpen."

Ten vierde kan het niet actief behandelen van een casus het invullen van de PGA-monitor vertragen. Cliënten worden dan wel in de PGA gehouden maar worden bijvoorbeeld volledig bij het sociale domein ondergebracht waar met behulp van een andere monitor dan de PGA-monitor een behoeftemeting plaatsvindt (*ID 32:9*).

Ten vijfde kunnen de ketenpartners een rol spelen in de verandering in invulfrequentie**.** Gemeente E, een gemeente waarbij de monitor samen met ketenpartners wordt ingevuld, geeft aan dat de wisseling in medewerkers bij ketenpartners zorgt voor een vertraging bij het invullen van de monitor, aangezien de nieuwe ketenpartners niet genoeg kennis hebben om de cliënt te scoren *(ID 32:8)*. Omdat in deze gemeente de monitor samen met ketenpartners wordt ingevuld, kan een

wisseling in ketenpartners leiden tot minder informatie over de cliënt, waardoor nieuwe collega's mogelijk nog te weinig zicht hebben op de cliënt om een score te kunnen geven. Daardoor kan het invullen van de PGA-monitor dus worden uitgesteld. Daarentegen vult gemeente G, een gemeente waarbij de PGA-monitor enkel door de PGA-expert wordt ingevuld, de monitor juist opnieuw in als er een nieuwe groep ketenpartners is aangeschoven. Dit om hen de stand van zaken voor te leggen *(ID 1:14)*. Het aanschuiven van nieuwe ketenpartners kan dus leiden tot zowel een vertraging als versnelling van de invulfrequentie afhankelijk van of ketenpartners wel of niet meedenken over welke score te geven op een leefgebied. Ook de afwezigheid van ketenpartners bij het PGA-overleg kan een uitwerking hebben op het al dan niet invullen van de monitor, zoals blijkt uit onderstaand citaat:

ID 32:36 "...ja de laatste keer dat we een meting zouden doen voor sommige casussen, is dat erbij ingeschoten omdat we niet alle partners aan tafel hadden voor enkele casussen. En dat waren vooral de ggz casussen. En bijvoorbeeld de regievoerder vanuit [organisatie], onze WMO van sociaal domein. Die kan in grote lijnen aangeven van nou dit leefgebied hebben we willen aanpakken door bijvoorbeeld [organisatie] in te zetten. Maar [organisatie] is bijvoorbeeld wel de casusregisseur dus die kan veel meer inhoudelijk, maar die waren er dan op dat moment niet dus dan kan je de meting niet helemaal op inhoud invullen, dan wordt het een schatting."

Ten zesde kan het moment van op- en afschalen soms ook leiden tot een kortere termijn tussen de halfjaarlijkse meting en de eindmeting, omdat dit mogelijk net na een regulier meetmoment plaatsvindt:

ID 1:66 "Bij afsluiten plannen we hem ook in dus als iemand nog maar drie maanden in de aanpak zit, moeten we ook weer even de monitor invullen om te kijken hoe scoort hij nu ten aanzien van de eerste screening. Dus ja, ze hebben een afspraak gemaakt iedere 6 maanden doen we hem dan, tenzij de casus er anders voorstaat."

4.1.2 In kaart brengen van behoeften

Dit onderzoek kan de feitelijke wijze van het in kaart brengen van behoeften niet weergeven, maar zal enkel uiteenzetten hoe respondenten hun eigen handelen en acties omschrijven. Dit kan worden onderverdeeld in vier elementen, die hieronder nader worden toegelicht: werkwijzen van scoren, wie vult de monitor in, welk belang toelichtingen dienen en wat in de toelichting wordt beschreven en tot slot hoe scores tot stand komen.

4.1.2.1 Werkwijzen en wie. De PGA-monitor wordt op basis van verschillende soorten informatie op verschillende momenten in het PGA-traject ingevuld. Allereerst wordt een monitor soms ingevuld voordat een startgesprek met de cliënt heeft plaatsgevonden. De motivatie daarvoor is dat soms geen startgesprek plaatsvindt omdat de cliënt bijvoorbeeld gedetineerd is of omdat er al gehandeld moet worden alvorens het gesprek heeft plaatsgevonden *(ID 2:13)*. De respondent uit

gemeente F vertelt dat de monitor dan wordt ingevuld aan de hand van informatie die voorhanden is. Alles wat ingevuld kan worden, wordt dan alvast ingevuld *(ID 2:11)*. Een andere gemeente zegt dat informatie uit andere bronnen gebruikt kan worden voor het invullen van de monitor. Onderstaand citaat geeft weer hoe op basis van andere informatie dan informatie uit het gesprek toch een monitor ingevuld wordt:

ID 32:11 "Nou dan wordt er over heen en weer gemaild. En ja hij stond wel gepland maar hij stond nog niet op de agenda. En dan gaan we wel weer die meting, althans, die kunnen we dan weer zo goed als invullen. Want de informatie die binnen is gekomen via de mail geeft ook aan waar iemand staat en dat kunnen we dan in de PGA [monitor] wel invullen."

Soms wordt voor het invullen van de monitor ook actief informatie opgevraagd bij ketenpartners over leefgebieden waarvan nog niet genoeg bekend is om een score te kunnen geven in de PGA-monitor. Bijvoorbeeld omdat bepaalde informatie over een leefgebieden nog niet bekend is bij de PGA-expert. In gemeente C wordt dit omschreven als "verrijken" *(ID 10:4)*. Zo worden ketenpartners benaderd om informatie te verschaffen op basis waarvan soms de monitor al ingevuld wordt.

Naast het invullen voor een startgesprek, wordt de PGA-monitor in enkele gemeenten ook ingevuld tijdens het PGA-overleg. Dit kan op verschillende wijzen voorkomen. Zo wordt in gemeente B soms meegeschreven in de monitor in het online-systeem tijdens het overleg *(ID 9:5)*. Echter, door gebrek aan tijd tijdens het overleg worden deze aantekeningen later uitgebreider uitgeschreven en aangevuld. Dit is ook geobserveerd bij het bijgewoonde PGA-overleg in deze gemeente. Ook gemeente G geeft aan dat het zo kan zijn dat ze tijdens het overleg meeschrijven en het later aanvullen. Uit onderstaande citaat kan worden opgemaakt dat de wijze waarop de monitor binnen deze gemeente wordt ingevuld ook afhankelijk is van de omstandigheden:

ID 1:34 "Normaal gesproken proberen we dus om met de keten dit in te vullen omdat iedereen dan de puzzel kan vullen. Het kan ook nog wel eens zo zijn dat wij tijdens een overleg daar ook meeschrijven en het aanvullen of het later zelf invullen. Het ligt er een beetje aan hoe acuut een casus is. Als we echt direct op de stress moeten acteren dan gaan we niet uitgebreid zitten om de monitor in te vullen."

In gemeente E wordt de PGA-monitor normaliter samen met ketenpartners ingevuld tijdens het overleg. In deze gemeente wordt de zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) gebruikt bij het invullen van de PGA-monitor *(ID 32:43)*. Deze matrix is volgens de respondent omvattender dan de PGA-monitor en zal zodoende, volgens de respondent, meer meta-informatie opleveren. Soms worden de ZRM-scores van de cliënten die door de zorgverleners van deze cliënten zijn opgemaakt, overgeheveld naar de PGA. In onderstaand citaat wordt weergegeven hoe de betrokkenen bij de casus een rol spelen bij het invullen van de monitor:

ID 32:62 "Dus dan hebben we eigenlijk al een score maar dan vullen we samen met of tijdens het gesprek met de betrokkenen vullen we hem dan nog verder in dus dat is dan de nulmeting."

Het invullen van de monitor tijdens het PGA-overleg door mee te schrijven tijdens het gesprek gebeurt aldus op verschillende manieren. Zoals eerder uiteengezet kan de PGA-expert op eigen initiatief meeschrijven. Echter, in gemeente E is het de werkwijze om de PGA-monitor tijdens het gesprek met de ketenpartners in te vullen.

Hoewel een ketenpartner niet zelf de monitor kan bewerken via het PGAx of KeDo systeem heeft deze in sommige gemeenten dus wel directe inspraak op de score van de cliënt. In gemeente F vult de ketenpartner de monitor niet in, maar krijgt deze wel gelegenheid om de monitor aan te vullen en om de PGA-expert op meer informatie te wijzen *(ID 2:49).* In gemeente D is ook de cliënt onderdeel van het invulproces. De respondent stelt dat de cliënt wordt betrokken bij het invullen van de monitor omdat het gespreksonderwerpen opbrengt. Zo krijgt de cliënt ruimte om een eigen visie te geven en wordt duidelijk waar een mogelijke discrepantie tussen de zienswijzen van de professionals en de zienswijzen van de cliënt zich bevindt *(ID 19:9).* In gemeente E krijgt de cliënt geen inspraak in de scores op de monitor maar wordt de informatie wel gecheckt bij de cliënt alvorens de monitor definitief te maken *(ID 32:32).* Tot slot wordt in gemeente C de monitor enkel door de PGA-expert ingevuld. Dit omdat het invullen door één persoon volgens de respondent de betrouwbaarheid van de metingen ten goede komt *(ID 10:8).*

Bovengenoemde uiteenzetting van resultaten geeft diversiteit weer in de wijzen waarop de PGA-monitor wordt ingevuld. Zo zijn er gemeenten die voorafgaand aan een gesprek informatie opvragen en dit ook invullen, maar ook gemeenten die tijdens een PGA-overleg de monitor invullen. Tevens verschilt de inspraak van partijen in het invullen van de PGA-monitor tussen gemeenten. Bovendien is er een diversiteit qua betrokkenheid van professionals en/of cliënten bij het invullen van de PGA-monitor. Omstandigheden alsook doelen die met de monitor worden bereikt spelen hierbij mogelijk een rol.

4.1.2.2 Belang van toelichten en scores toekennen. Het eerste belang dat het geven van een toelichting dient is het attenderen van handelen. Gemeente G zegt daarover dat interventies of acties achter de betreffende leefgebieden gezet kunnen worden. Zo wordt middels de toelichting geattendeerd op het feit dat er gehandeld of geïntervenieerd wordt en dat hierover afspraken zijn gemaakt:

ID 1:79 "…dan zie je hem dus hier in beeld staan met de tekst en toelichting die ik erbij heb gezet. Bij ieder overleg heb ik dit dan dus in beeld en dan kan ik dus precies zien van oh er is nog een actie uit te zetten op identiteitskaart of nee of de huiselijke relaties hebben we nog niet in beeld of lichamelijke gezondheid moeten we nog uitvragen dus dat blijft dan zo op je netvlies staan. En hij denkt ook mee want het systeem zegt vanzelf: Je moet nog even die score doen dus dat is wel handig."

Bovenstaand citaat geeft bovendien weer dat toelichting helpend is bij het overzichtelijk maken van de informatie die voorhanden is. Maar ook helpt bij het overzichtelijk maken van

informatie nog ontbreekt. Daarom kan het tweede belang van een toelichting worden aangemerkt als attenderen op het uitvragen van meer informatie. Door een respondent van gemeente F wordt tevens een derde functie van de monitor aangedragen: de monitor als registratie-instrument. Door het geven van toelichting kan beschikbare informatie overzichtelijk worden weergegeven per leefgebied. Daarnaast kan informatie over de cliënt weergegeven worden in de monitor in plaats van dat het in het logboek verspreid staat *(ID 2:47).*

Ten vierde kan de toelichting meer inzicht geven in de situatie van een cliënt. Zo wordt, zoals eerder aangehaald, door gemeente E meta-informatie toegevoegd in de monitor. Meta-informatie betreft in dit geval informatie die niet ondergebracht dient te worden in de PGA-monitor zelf, omdat de informatie niet valt onder de leefgebieden. Echter, mogelijk is de meta-informatie wel van belang om te weten voor de aanpak, of om een nog completer beeld van de cliënt te krijgen. Gemeente E, die meta-informatie toevoegt in de PGA-monitor gebruikt, zoals eerder beschreven, de ZRM om de cliënt te duiden op verschillende leefgebieden. Deze matrix is volgens de respondent uitgebreider en beschouwt meer informatie dan de PGA-monitor. Deze extra informatie, de meta-informatie, wordt dan ondergebracht bij de toelichting op de leefgebieden van de PGA-monitor om zodoende meer inzicht te verkrijgen in de situatie. De respondent verwoordt dit als volgt:

ID 32:44 "In principe zoals ik net al zei als het gaat om maatschappelijke participatie, en het komt wel eens voor dat we dan bij verschillende leefgebieden dingen plaatsen… Je kunt zeggen van nou ja iemand doet het wel of niet mee in de maatschappij. Normaal gesproken zou je dat dus in de ZRM bij de maatschappelijke participatie plaatsen maar in dit geval zet je het dan onder politiecontacten. Van hoe gedraagt hij zich richting uniformen en dergelijke, en dat wordt dan daarin geplaatst. Dus wat dat betreft is het meta-informatie hè, dus dat wordt niet gebruikt… Hè dus sommige dingen zijn hè, voor de PGA iets minder relevant in het algemeen en dan wordt het gebruikt als meta-informatie."

Volgens dit citaat wordt dus maatschappelijke participatie en hoe iemand zich gedraagt richting uniformen onder politiecontacten weergegeven in de PGA-monitor, terwijl dit bij de ZRM een eigen onderdeel zou zijn. Extra informatie wordt dan aldus opgenomen in de toelichting van de PGA-monitor en onder de leefgebieden verdeeld om meer inzicht te geven in de situatie.

Het vijfde belang is gericht op het onderbouwen van de gegeven score. Zo is onderbouwen van een score nodig als geacht wordt dat het leefgebied enige subjectiviteit van de invuller vraagt *(ID 2:44).* Bovendien wordt soms een eigen indruk/vermoeden weergegeven en wordt dit vermoeden ook onderbouwd *(ID 10:23).* Uit de resultaten blijkt dat wanneer men twijfelt over welke score te geven, men meer toelichting wil geven.

Het laatste belang van toelichting is, zoals in onderstaand citaat is aangegeven, het meer duiding geven aan en verantwoording bieden voor de genomen stappen en ingezette interventies. Hierbij wordt door de respondent vooral aangegeven dat dit afhankelijk is van wie de lezer van de monitor is.

ID 32:65 "Want dan is even een soort van tekstuele toelichting die leidt tot een verbetering of eigenlijk een verantwoording van waarom je iets ingezet hebt van of dat wel effect heeft gehad, geeft dat denk ik wat meer body in het document."

Naast de verschillende belangen die toelichting geven dient, wordt de toelichting ook op verschillende manieren opgebouwd. Het geven van de toelichting wordt in sommige gevallen gebaseerd op de criteria die de verschillende niveaus aangeven. Zo geeft respondent C aan dat geprobeerd wordt de criteria te betrekken in wat wordt opgeschreven in de toelichting *(ID 10:30).* Tevens wordt geprobeerd om de toelichting op de situatie van de cliënt op te bouwen volgens het format waarin de criteria in de monitor zijn weergegeven. Zo is de omschrijving van de bekwaamheidsniveaus een richtlijn voor het kiezen van een score maar ook het geven van de toelichting.

Ook de informatiehoeveelheid per leefgebied heeft een uitwerking op de toelichting. Zo wordt aangegeven dat als er meer informatie is, dit zoveel mogelijk wordt aangevuld *(ID 2:55).* Hierbij geldt ook dat de hoeveelheid informatie over een cliënt geen invloed heeft op of de cliënt wel of niet gescoord wordt *(ID 2:27).* Bij afwezigheid van informatie wordt gemiddeld gescoord. Attenderen van handelen wordt hier dan soms aan toegevoegd zodat duidelijk is dat informatie nog mist *(ID 1:38).* Deze gemiddelde score wordt dan als neutrale meting gezien. In een andere gemeente wordt bij het missen van informatie geen score ingevuld, het leefgebied wordt dan opengelaten *(ID 2:9).* Echter, bij het openlaten van een leefgebied, kan ook geen toelichting worden gegeven.

Als laatste worden toelichtingen gegeven afhankelijk van de hoogte van de score. In grote lijnen houdt dit in dat bij een goede score minder toelichting wordt gegeven dan bij een lage score. Bij een hogere score, een groene score, wordt aangegeven dat het niet nodig is om uitleg te geven aangezien het goed gaat met de cliënt op dit leefgebied. In gemeente D wordt aangegeven dat soms alerter gelet moet worden op het uitschrijven bij een lagere score *(ID 19:7).*

Het scoren op zich is het laatste element van het in kaart brengen van de behoeften. Hoewel door sommige respondenten wordt aangegeven dat de leefgebieden erg duidelijk zijn, wordt het toekennen van scores niet door alle respondenten als eenvoudig aangemerkt. Zo wordt aangegeven dat soms enige subjectiviteit geboden is, wat het scoren kan bemoeilijken. Zoals eerder aangegeven wordt hierop geanticipeerd door toe te lichten waarom voor een bepaalde score is gekozen. De respondent van gemeente D geeft echter aan dat, hoewel subjectiviteit een rol speelt, de respondent eigen vaste criteria heeft voor de subjectieve elementen in de monitor *(ID 19:12).* Daarnaast hebben respondenten moeite met het kiezen van de juiste score doordat de feitelijke situatie van de cliënt net niet binnen één niveau van een leefgebied past. Aangegeven wordt dat het hebben van meer keuzemogelijkheden en meer variatie in keuzemogelijkheden wenselijk is zodat een betere inschatting gemaakt kan worden *(ID 2:42).* Bij twijfel tussen twee niveaus wordt gekozen voor het laagste niveau, dus het niveau van mindere bekwaamheid. Gemeente F geeft hiervoor een onderbouwing in onderstaand citaat:

ID 2:36 "Nee dat is gewoon meer dat je dan, dan ga je meer voor de zekerheid dat het dan iets meer onder de aandacht is. Want als ik hem dan, zoals ik net aangaf, meer groene geef, dan krijgt hij vaker wat minder aandacht dan, ja logisch, de cijfers die wat lager zijn. Dan heb ik liever dat ik hem wat meer in beeld heb, die leefgebieden, dan dat ik hem positiever geef terwijl het eigenlijk nog wel problematisch is."

Toch zijn er ook respondenten die in geval van twijfel kiezen voor de hogere score *(ID 10:14).* Daarnaast wordt genoemd dat de middelste score wel eens wordt gekozen wanneer meer personen zich buigen over de score en er geen overeenstemming is. In dat geval wordt op basis van consensus een middenweg gekozen *(ID 32:52).*

Samenvattend geven de respondenten aan dat toelichting zes belangen kan dienen: het attenderen op handelen of interveniëren, het attenderen op uitvragen van meer informatie, de monitor gebruiken als registratie instrument, het beter weergeven van de situatie, het onderbouwen van de score en het verantwoorden van de inzet. Naast deze diversiteit in belangen, is er ook een variatie in inhoud van toelichting. Het attenderen op informatiewerven, alsmede vermoedens over cliënten kunnen in de toelichting worden weergegeven. Toelichting wordt gegeven op basis van de criteria en soms wordt er meta-informatie gegeven. Daarnaast wordt meer toelichting gegeven als er meer informatie voorhanden is en hebben gemeenten diverse wijzen van scoren bij twijfel tussen scores. Er wordt zowel voor de laagste, hoogste of middelste score gekozen. Het blijkt aldus in sommige gevallen lastig om te scoren waardoor mogelijk variatie in scoringswijzen ontstaat.

4.1.3 Gebruik van de PGA-monitor tijdens het PGA-overleg

De data wijzen uit dat de monitor op verschillende manieren een rol speelt bij het behandelen van gespreksonderwerpen tijdens het PGA-overleg. De monitor functioneert allereerst als leidraad van onderwerpen tijdens het PGA-overleg. Een respondent vertelt: "Het is fijn dat je dan zo'n leefgebied in monitor als leidraad hebt omdat je dan een soort consensus kan afspreken van hier gaan we ons op richten." *(ID 1:54).* Door de monitor wordt duidelijk wat belangrijke onderwerpen zijn en waar dus op gelet moet worden bij de persoonsgerichte aanpak.

De monitor speelt daarnaast een rol in het gesprek door inzichtelijk te maken welke informatie nog onbekend is. Ofwel doordat dit in de toelichting kan worden weergegeven, het belang van toelichting attenderen op uitvragen van onbekende informatie, ofwel doordat het leefgebied niet wordt gescoord en dus opengelaten is in de monitor. Tevens wordt de PGA-monitor gebruikt om te bepalen wat de gespreksonderwerpen zullen zijn. Doordat gevraagd wordt de monitor in te vullen, wordt verlangd informatie op te vragen over de leefgebieden. Zodoende passeren sommige leefgebieden toch de revue omdat er een score gegeven moet worden. Respondent van gemeente A geeft aan dat door de leefgebieden af te lopen, ook informatie opgevraagd wordt van leefgebieden die wel eens vergeten worden. In onderstaand citaat wordt weergegeven hoe dit voordelig kan zijn:

ID 1:58 "…die lichamelijke gezondheid, identiteit. Kan gewoon in het systeem staan dat ie die nog heeft en dan kom je er toch achter dat ie die verloren is. Via de monitor kun je ook wel achter veel zaken komen."

Concluderend wordt de monitor gebruikt als leidraad voor bespreken van onderwerpen en als informatiewervingsinstrument door de leefgebieden af te lopen tijdens het PGA-overleg.

4.2 Deelvraag 2; Gebruik van informatie voor het in kaart brengen van behoeften van de cliënt

In de voorgaande paragrafen is ingegaan op het daadwerkelijke invullen van de PGA-monitor. In deze paragraaf wordt ingegaan op het de wijze waarop informatie wordt verworven en hoe deze verkregen informatie gebruikt kan worden om risico's en behoeften van de cliënt in kaart te brengen. Om dit in kaart te brengen zijn respondenten geraadpleegd en zijn observaties verricht bij PGA-overleggen. Allereerst wordt ingegaan op hoe informatie wordt ingebracht in het PGA-overleg en hoe vraagstelling plaatsvindt. Vervolgens wordt het bespreken van de leefgebieden aangehaald en tot slot wordt weergegeven hoe een ingevulde monitor meer inzicht in de cliënt kan verwerven.

4.2.1 Inbreng informatie in PGA-overleg

Om weer te geven hoe ontwikkelingen van de cliënt worden ingebracht in het PGA-overleg wordt allereerst ingegaan op de manieren waarop informatie wordt ingebracht in het overleg. De data wijzen uit dat informatie op meerdere manieren ingebracht kan worden en dat het verschilt wie het inbrengt en hoe ernaar gevraagd wordt.

Allereerst is in twee gevallen aan het begin van het overleg door de PGA-expert aangegeven op welke wijze overlegd wordt en welke onderwerpen aangestipt zullen worden. Alvorens daadwerkelijk informatie uit te wisselen, wordt bij deze overleggen aangegeven hoe het overleg gestructureerd wordt. Zo wordt eenmalig aangegeven dat alle leefgebieden stap voor stap afgegaan worden *(ID 31:3)*. Daarnaast wordt eenmalig aangegeven dat overlegd wordt middels de BOB-structuur: Beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming *(ID 15:5)*. Echter, er zijn ook gesprekken waar geen duidelijke gespreksstructuur wordt aangegeven. Het al dan niet aangeven van een structuur impliceert niet altijd dat deze er ook daadwerkelijk wel of niet wordt gehanteerd.

Geobserveerd is dat informatie op verschillende wijzen ingebracht wordt in het PGA-overleg. Zo wordt soms door de PGA-expert een opsomming gegeven van informatie die reeds bekend is of reeds besproken is in eerdere PGA-overleggen *(ID 30:3)*. In deze korte opsomming/samenvatting van informatie kan ook worden aangegeven hoe de ontwikkelingen de afgelopen tijd waren of waarom de cliënt aangemeld is *(ID 26:6)*. Tevens wordt soms aangegeven, vooral bij een startgesprek, welke informatie reeds bekend is bij de PGA-expert *(ID 11:1)*. Echter, deze opsomming/samenvatting vindt niet bij elk overleg plaats. Het komt ook voor dat geen samenvatting wordt gegeven van bekende informatie maar gelijk gevraagd wordt naar hoe het met de cliënt gaat *(ID 24:5)*. Dit wordt vooral bij

gemeente A gedaan. In deze gemeente was de cliënt vaak ook aanwezig bij de geobserveerde gesprekken. Naast de open vraag, “Hoe gaat het?”, wordt aan de cliënt soms ook informatie gevraagd over specifieke leefgebieden. Zo komt het voor dat een PGA-expert een cliënt bevraagd over bijvoorbeeld specifiek school: “Hoe gaat het op school?” *(ID 5:1)*.

Ook ketenpartners kunnen informatie inbrengen als reactie op een vraagstelling. Dit kan op basis van een vraag die wordt gesteld over een specifiek leefgebied alsook naar aanleiding van een vraag die wordt gesteld op algemene basis. Zo kan bijvoorbeeld gevraagd worden: “Hoe gaat het met zijn financiën?” *(ID 5:1)* of er kan aan een ketenpartner gevraagd worden wat de stand van zaken is *(ID 15:6)*. Daarnaast kan een ketenpartner zelf informatie inbrengen zonder dat er een vraag is gesteld.

Er kan ook informatie opgevraagd worden ‘in de ruimte’. Hiermee wordt bedoeld dat er geen vraag wordt gesteld gericht aan één persoon. Daarentegen wordt aan de groep als geheel informatie gevraagd en kan en mag iedereen hierop antwoorden. Zo wordt in een observatie gevraagd wat belangrijke leefgebieden zijn *(ID 11:20)*. Daarnaast is bij verscheidene geobserveerde gesprekken ter sprake gekomen of iemand nog iets wil toevoegen. Deze vraag geeft de mogelijkheid tot het benoemen van informatie die nog niet aan de orde is gekomen. Zo wordt er gevraagd: “Zijn er nog vragen?” *(ID 17:14)*, “Zijn er nog zorgen?” *(ID 16:7)*, “Moet iemand nog iets benoemen?” *(ID 25:11)* en tot slot “Nog vragen of opmerkingen?” *(ID 15:18)*. Deze vragen kunnen ook gesteld worden aan de cliënt of eventuele mentors/verzorgers van de cliënt. Uit de data komt ook naar voren dat dit soort vraagstellingen mogelijk nieuwe informatie oplevert of nieuwe zorgen boven tafel brengt *(ID 24:25)*.

4.2.2 Bespreken leefgebieden tijdens het PGA-overleg

In hoeverre leefgebieden besproken worden in het PGA-overleg wordt uiteengezet aan de hand van de interviews en observaties. Zodoende kunnen motivaties en verantwoordingen van keuzes alsook het feitelijke wel of niet bespreken van leefgebieden in dit onderzoek worden meegenomen.

4.2.2.1 Interviews. De data wijzen uit dat er verschillende werkwijzen zijn betreffende het aanhalen en bespreken van leefgebieden in het PGA-overleg. Deze subparagraaf richt zich op motivaties om onderwerpen wel of niet aan te halen.

Door respondenten wordt aangegeven dat de score die een cliënt op een leefgebied heeft, bepalend is voor of een leefgebied ook besproken wordt tijdens een overleg. Zo wordt in een overleg, volgens de respondent, vaak gesproken over leefgebieden waarop laag gescoord wordt. Leefgebieden die een 1 of 2 scoren worden vaak wel besproken. Gemeente E stelt dat leefgebieden met scores 4 of 5 vaak niet meer besproken worden *(ID 32:46)*. Deze respondent gaat tijdens het overleg dus niet structureel alle leefgebieden af, en poogt dit ook niet te doen.

Naast dat een gemeente dus echt specifiek kiest voor het enkel behandelen van leefgebieden met lagere scores, wordt door een andere respondent genoemd dat het voornemen is om wel alle

leefgebieden langs te lopen. Zo hanteert de respondent uit gemeente F tijdens het gesprek een herinneringsformulier met alle leefgebieden, zodat een leefgebied niet vergeten wordt *(ID 2:30; ID 2:32).* Toch wordt wel aangegeven dat tijdens het overleg voornamelijk gericht wordt op leefgebieden waar het niet zo goed gaat. Leefgebieden met een hoge score worden dan vaak niet meer aangehaald *(ID 2:58; ID 2:30).*

Naast dat de scores beïnvloeden of een leefgebied wel of niet besproken wordt, hebben de scores in sommige gemeenten ook een uitwerking op hoe vaak de cliënt besproken wordt. Daarnaast is bespreking van een leefgebied, zoals in onderstaand citaat weergegeven, ook afhankelijk van of er nog meer vooruitgang op een leefgebied verwacht wordt:

ID 32:38 "In een MDO doen we sowieso de leefgebieden waar we ons zorgen over maken, dus echt de eentjes en de tweetjes. Bij een PGA-overleg kijken we, dus in het plenaire overleg, kijken we ook naar de drietjes. Het klinkt heel gek maar in principe, een drietje is voor ons een zesje. Dus als we bij een PGA aangeven van nou het wordt niet meer dan een zesje en we scoren allemaal drietjes op die score. Dan zeggen we van nou de volgende keer gaan daar niet te veel aandacht aan besteden en dan wordt ie ook wat langer in de tijd geagendeerd. Merken we dat er wel eentjes en tweetjes zijn, dan maken we zelfs een afspraak voor een MDO tussentijds en hij wordt gepland op de PGA, dus dan wordt hij twee keer per maand besproken. We gebruiken daarbij dan de monitor niet, maar het zou wel een handig hulpmiddel zijn."

Aangegeven wordt dat leefgebieden soms ook worden besproken als verwacht wordt dat het bergafwaarts zal gaan op dat leefgebied. Leefgebieden worden dus ook besproken ter preventie of opvang van naderende problematiek.

Naast dat het bespreken van leefgebieden geleid wordt door ernst in problematiek, wordt ook aangegeven dat altijd enkele hoofdonderwerpen terugkomen in het PGA-overleg zonder dat er een selectie wordt gemaakt op basis van problematiek. Tevens vloeit uit het gesprek zelf soms voort waarover gesproken wordt *(ID 1:83).* Het bespreken van leefgebieden kan daarnaast ook afhangen van de fase van de PGA waarin het gesprek gevoerd wordt. Zo wordt aangegeven dat een van de eerste overleggen draait om het screenen van de leefgebieden *(ID 1:29)*. Tot slot wordt het aanhalen van leefgebieden soms geleid door het gebrek aan informatie over het leefgebied. Aangegeven wordt dat als er geen informatie bekend is over het leefgebied, hierover gepraat dient te worden *(ID 12:6).* Gemeente G stelt daarover dat de monitor helpend is omdat het zichtbaar maakt waarover nog informatie uitgevraagd moet worden.

4.2.2.2 Observaties. In Tabel F1 (Bijlage F) wordt weergegeven of en in hoeverre de leefgebieden van de PGA-monitor besproken worden in het PGA-overleg. Deze tabel is opgemaakt aan de hand van de bijgewoonde PGA-overleggen. De observaties zijn in de tabel opgesplitst in startgesprekken (de eerste keer dat iemand besproken wordt), voortgangsgesprekken (een gesprek dat

geen startgesprek of eindgesprek betreft) en een eindgesprek (een afsluitend gesprek, iemand wordt hierna niet meer besproken in de PGA).

Tabel F1 geeft overzichtelijk per observatie weer of en in welke mate een leefgebied is besproken. Uit de tabel kan worden opgemaakt dat tijdens PGA-overleggen niet systematisch alle leefgebieden worden aflopen. Dit wordt geconcludeerd uit het gegeven dat PGA-overleggen erg verschillen als het gaat om de leefgebieden die besproken worden. Zo is geen enkel PGA-overleg bijgewoond waarbij alle leefgebieden besproken worden. Opvallend is dat het leefgebied identiteit geen enkele keer is besproken. Daarentegen is in het merendeel van de PGA-overleggen aandacht besteed aan het justitie en politie.

De leefgebieden behelzen, zoals in Tabel 2 aangehaald, de criminogene factoren van Andrews en Bonta (2006) en de niet-criminogene kleine behoeften zoals zelfvertrouwen, vage gevoelen van persoonlijk leed, grote psychische stoornis en fysieke gezondheid. De criminogene factoren en de bijbehorende indicatoren in Tabel 2 komen bijna allemaal in meer of mindere mate voor in de PGA-monitor.

4.2.3 Bijdrage van de PGA-monitor voor inzicht in behoeften van de PGA-cliënt

Door informatie, verkregen in de PGA-overleggen, in te vullen in de PGA-monitor wordt inzicht verkregen in de cliënt. De resultaten wijzen uit dat de monitor op verschillende wijzen een bijdrage kan leveren aan het in kaart brengen van de risico's en behoeften van de cliënt.

Ten eerste kan de monitor een bijdrage leveren aan het in kaart brengen van de behoeften van de cliënt, door de huidige stand van zaken weer te geven. Dit komt de profielschetsing van de cliënt ten goede *(ID 19:14)*. Zo kan de monitor gebruikt worden om een completer beeld van de cliënt te verkrijgen, kan het de informatie die over de cliënt bekend is goed bundelen en registreren indien toelichting wordt gegeven en geeft het een overzicht door visueel en inzichtelijk te maken wat problematische leefgebieden zijn *(ID 2:47; ID 9:3; ID 2:19).*

Ten tweede kan de monitor gebruikt worden om de cliënt zelf visueel inzicht te geven in eigen problematiek door de scores aan de cliënt voor te leggen *(ID 19:9)*. Een cliënt kan betrokken raken door de leefgebieden te bespreken samen met de PGA-expert. Aangegeven wordt dat dit helpt om de zienswijze van de cliënt op de eigen problematiek te verkrijgen en mogelijke discrepanties in inzichten bloot te leggen.

Ten derde kan de monitor een rol spelen in het doorbreken van tunnelvisie door niet enkel te kijken naar één leefgebied maar breder in te zetten (*ID 1:62)*. Zo kan tevens het plan van aanpak geëvalueerd. Dit om te kijken of er nog naar de goede dingen gekeken wordt, om te detecteren of andere leefgebieden meer problematisch zijn of om te kijken of er een volledig beeld is van de cliënt *(ID 1:60; ID 1:63)*.

Ten vierde kan de monitor door periodieke meting inzicht verschaffen in de ontwikkeling van een cliënt. Door verschuiving in scores te visualiseren kunnen mogelijk veranderingen in leefgebieden

opvallen *(ID 10:2).* Daarnaast kan de monitor helpend zijn voor het opmerken van effectieve interventies en zou het bij kunnen dragen aan het kopiëren van effectieve interventies naar andere casussen *(ID 32:35).* Ook bij het vastlopen van een casus kunnen met de monitor toch enige verschuivingen aan de ketenpartners gepresenteerd worden. Gemeente E verteld hierover dat dit van belang is:

ID 32:34 "Wat je ook kunt herkennen als ergens inderdaad een dipje zit, is dat je kunt aangeven van nou we weten dat het toen wat minder ging en dat zie je dan ook terug dus als je het ook visualiseert. Maar ook voor de partners. Dat het niet zo is van nou ik trek aan een dood paard, gevoel is. Maar dat ze wel zien dat bij een ander leefgebied wel succes worden behaald en misschien bij het leefgebied waar jij bij betrokken bent nog niet."

Een andere gemeente geeft aan dat dat belangrijk is om ketenpartners inzicht te geven in de scores van de monitor om hen te laten 'bewegen' en zo een samenwerking op gang te krijgen:

ID 1:85 "…maar met het invullen van de monitor werd wel duidelijk oh we hebben dus elkaar ook gewoon nodig. Oh, Ik heb hier dus zelf ook iets aan als ik dat van Pietje hoor of dat van Klaasje hoor. En zij kan ook dingen voor mij doen om mij te ontlasten. Dus ook dat werd een beetje duidelijk waarin je… haar heb je helemaal aan boord in de hele samenwerking en dat is omdat je vanuit rust naar de casus hebt gekeken."

Samenvattend wijzen de bevindingen uit dat de monitor op diverse manieren kan bijdragen in het verkrijgen van inzicht in de cliënt en de aanpak ten behoeve van een effectievere PGA. De monitor kan derhalve zowel bijdragen aan het verkrijgen van inzicht in de stand van zaken als in de ontwikkeling van de cliënt en de aanpak als geheel.

4.3 Deelvraag 3; Wegen van informatie

De derde deelvraag richt zich op hoe de verworven informatie, met de methoden uiteengezet in deelvraag 2, gewogen wordt ten behoeve van het instellen van vervolgstappen. Deze deelvraag wordt met data verworven middels de observaties en interviews beantwoord aan de hand van drie subvragen. Ingegaan wordt op het formuleren van de doelen, het bespreken van de leefgebieden afhankelijk van de scores en de gemaakte afwegingen.

4.3.1 Formuleren van doelen in het PGA-overleg

Een respondent geeft aan dat het ultieme doel is dat iemand niet meer met justitie in aanraking komt en zelf ook zegt dat het goed gaat *(ID 10:29).* Echter, vooruitgang willen boeken op verschillende leefgebieden of het behoeden van achteruitgang kan ook een doel zijn. Een doel kan opgesteld zijn met een plan van aanpak en hulpvragen. Ook het trachten iets te bereiken op kleinere schaal kan als doel worden aangemerkt.

In de bijgewoonde PGA-overleggen is niet aangehaald wat specifieke doelen zijn in de vorm van: “Het doel is dat…”. De data wijzen daarentegen uit dat doelen in het PGA-overleg worden geformuleerd als iets wat moet worden voorkomen of moet worden verbeterd. De onderstaande parafrase uit een observatie van een startgesprek laat een voorbeeld zien van doelen die worden geformuleerd:

ID 11:12 “Ze willen nieuwe opname voorkomen en handvaten om medicatie te monitoren. Daarbij willen ze ook een signaleringsplan en contacthouden. En ze willen bewindvoering voor de financiën. […] Wat is dan belangrijk om op de rit te hebben? Ze willen hem informeel benaderen en een patroon met hem vasthouden door de dag heen. Ze willen hem alleen nu eerst stabiliseren. […] Ze gaan ook concreet inzetten op de WLZ voor de huisvesting en belangrijk is dat hij niet zijn plek verliest bij zijn woonplaats. En daarbij een idee om misschien een zorgkantoor te betrekken om afspraken te maken.”

Een weergave van wat gepoogd wordt te bereiken wordt in dit onderzoek aangemerkt als een geformuleerd doel. Dit reikt van de PGA gebruiken om een signaal af te geven of af te schrikken (*ID 7:20)* tot het hopen op het verkrijgen van meer intrinsieke motivatie bij de cliënt *(ID 30:6)*. Deze doelen worden vaak tussen neus en lippen genoemd en worden niet als daadwerkelijke einddoelen geformuleerd.

In één PGA-overleg wordt door een ketenpartner gevraagd wat de hulpvraag van de cliënt is. Daarop werden de reeds vastgestelde doelen op het digitale bord getoond. Hoewel de doelen dus niet werden opgesteld in dit overleg, waren ze er dus al wel. Uit de interviews komt ook naar voren dat bij een startgesprek doelen worden opgesteld maar dat deze ook kunnen veranderen in de tijd *(ID 12:5; ID 2.72).* Geobserveerd is dat de eerder vastgestelde doelen, niet altijd worden herhaald in het overleg.

Tot slot worden in sommige PGA-overleggen ook acties uitgezet *(ID 33:11)*. Dit wordt later in deelvraag 4 besproken. Het uitvoeren van deze acties kunnen mogelijk ook als doel worden aangemerkt. In sommige gemeenten wordt gevraagd of afspraken die zijn gemaakt bij het vorige overleg ook nagekomen zijn. Deze acties uitvoeren is dan ook al een doel.

4.3.2 Afhankelijkheid bespreken leefgebieden van de monitorscore

In hoeverre leefgebieden besproken worden in het PGA-overleg is reeds besproken in paragraaf 4.2.2. Ook de motivaties en verantwoordingen voor het wel of niet bespreken van leefgebieden is hierin uiteengezet. In deze paragraaf wordt aan de hand van Tabel F1 (Bijlage F) behandeld in hoeverre het wel of niet bespreken van de leefgebieden in grote lijnen een mogelijk verband houdt met de score op de monitor van een cliënt.

Allereerst valt op dat in de monitor van observatie 5 geen score is gegeven aan lichamelijke gezondheid. Om welke reden dit niet is ingevuld, is niet af te leiden uit de monitor. Opmerkenswaardig is dat dit leefgebied ook niet behandeld wordt in het geobserveerde PGA-overleg.

Observatie 8 en 9 betreffen een eindgesprek. Deze cliënten scoorden op alle leefgebieden minstens een vier. Er werden dan ook veel leefgebieden met hoge scores besproken. Dit in tegenstelling tot voortgangsgesprekken. In de voortgangsgesprekken worden op de monitor minder vieren en vijven gescoord. Echter, worden deze wel gescoord op een leefgebied dan wordt hier, voorzichtig gezegd, minder vaak over gesproken.

Het leefgebied identiteit heeft bij elke observatie waarvan de monitor bekend was, een score vijf. Tegelijkertijd is dit leefgebied in geen enkel gesprek besproken. Een leefgebied dat ook weinig wordt aangehaald is het leefgebied lichamelijke gezondheid. De hoogte van de scores lijkt op het al dan niet bespreken van het leefgebied geen uitwerking te hebben.

4.3.3 Afwegingen in het PGA-overleg

Hoe afgewogen wordt hoe en waarop te interveniëren, wordt in deze paragraaf aan de hand van de interviews en de observaties uiteengezet. Allereerst wordt ingegaan op de afwegingen die uit de interviews blijken en vervolgens wordt ingegaan op de afwegingen die in de observaties gemaakt worden.

4.3.3.1 Interviews. Uit de interviews komt allereerst ter sprake dat afwegingen om vervolgstappen te nemen in de PGA gemaakt worden op basis van de problematiek van een cliënt. Uit de data blijkt dat de ernst van problematiek op een leefgebied meegenomen wordt in de afweging (*ID 2:19)*. Een afweging kan dan worden gemaakt op basis van de kleur die het leefgebied heeft op de PGA-monitor *(ID 2:8)*. Echter, al is de insteek om te inventariseren waar de grootste problemen liggen om zo te bepalen waarop ingezet moet worden *(ID 10:26),* wordt daarvoor niet altijd de monitor gebruikt *(ID 10:17)*. Bij de afweging van of een leefgebied problematisch is, wordt ook rekening gehouden met de samenloop van scores op andere leefgebieden *(ID 32:53)*. Onderstaand citaat geeft een voorbeeld van zo'n situatie:

ID 32:53 "Hier kun je bijvoorbeeld al meteen zeggen binnen de PGA-monitor van ok, is er geen dagbesteding… van nou ja hier staat bijvoorbeeld er is geen dagbesteding maar er is ook geen overlast. Dus iemand heeft niks te doen, staat op een hoekje te wachten maar is niemand tot last. Dat is wel gek want dit gekoppeld aan die onvoldoende inkomsten of schulden, ja dit is wel een trigger om iets mee te doen."

Wat betreft de prioritering van problematiek en de afweging waarop ingezet moet worden wordt, naast een afweging op basis van ernst, door sommige gemeenten meegenomen wat op gemeentelijk niveau de meeste prioriteit heeft *(ID 10:27)*. Daarnaast wordt gekeken waar nog veel winst te behalen is. Zo wordt in een afweging meegenomen of de interventie op meerdere leefgebieden een vooruitgang kan bewerkstelligen *(ID 32:58)*.

Tevens worden afwegingen gemaakt aan de hand van de hulpvraag of wil van de cliënt. Zo vertelt een respondent dat in een PGA-overleg aan de cliënt gevraagd wordt of er nog behoeften zijn en of de professionals wat voor de cliënt kunnen doen *(ID 12:13).* Dit wordt dan bijvoorbeeld meegenomen in de vraag of de PGA al dan niet wordt afgeschaald. Ook wordt gekeken wat de cliënt kan en al doet en hoe dit positief benaderd kan worden. Dit volgt uit onderstaand citaat:

ID 32:58 "Misschien doet iemand… heeft iemand geen werk, betaald werk, maar doet wel vrijwilligers werk bij de voetbalvereniging. Ja dat is een plusje, iemand is bezig iemand doet iets en dan kun je zeggen van nou ja misschien moeten we dat wat meer stimuleren. Hè door bijvoorbeeld tegen bijvoorbeeld een [organisatie] die dan de werk en participatie of de Participatiewet uitvoert dat je daartegen zegt nou ja kun je die niet koppelen aan de uitkering die die krijgt. Krijgt hij een uitkering maar dan doet hij er wel wat voor terug. (…) Want als hij daardoor en zijn vrijwilligersbaantje kan behouden waardoor hij ook het gevoel heeft van ik word gezien en tenslotte ook niet de druk krijgt om nou ja te gaan werken want als hij wilde gaan werken of als hij kon gaan werken dan was het waarschijnlijk al gebeurd. Het werkt niet door hem even onder druk te zetten door te dreigen met stopzetting van de uitkering."

Samenvattend wordt bij het maken van afwegingen over het instellen van een interventie dus gekeken naar de ernst van de problematiek van de cliënt, de gemeentelijke belangen, de verwachte vooruitgang door de interventie en de wensen en het kunnen van de cliënt.

4.3.3.2 Observaties. De data wijzen uit dat in een PGA-overleg op basis van verschillende redenen afwegingen worden gemaakt bij het bepalen van een vervolgstap. Zo worden ten eerste afwegingen gemaakt waarin de zienswijzen, wensen of hulpvragen van de cliënt meegenomen worden. Ter illustratie wordt tijdens een observatie genoemd dat de cliënt nieuwe woonruimte nodig heeft maar zelf echt de stad niet wil verlaten *(ID 30:7).* Dit wordt vervolgens meegenomen in de afweging op zoek naar een nieuwe woning. Naast dat een eis of wens van de cliënt meegenomen wordt in de afweging, wordt een afweging mede gemaakt op basis van de verwachte medewerkingsbereidheid van een cliënt. Zo wordt gekeken naar wat de cliënt aankan of wil oppakken. Mogelijk wordt dan eerst ingezet op andere leefgebieden indien de cliënt daar meer voor openstaat *(ID 11:32).*

Ten tweede is de intensiteit van ingrijpen ook een onderwerp bij de afweging. Zo wordt in sommige observaties aangegeven dat ze niet in de 'overkill' willen gaan omdat al enkele interventies uitgezet zijn *(ID 28:11).* Dit wordt dus meegenomen in de afweging bij het instellen van vervolgstappen. Ook kan een beslissing om wel of niet een interventie in te zetten afhangen van of er als een positievere omslag is ingezet *(ID 6:9).* Tevens is de intensiteit van de aanpak afhankelijk van het doel wat moet worden bereikt. In volgende parafrase wordt dit aangegeven:

(ID 7:20). "*Het voorstel is dat ze een kort traject te gaan doen. Ze zien de PGA als een stok achter de deur."*

Ten derde worden afwegingen om wel of niet te interveniëren ook gemaakt op basis van de gevolgen die een gemaakte keuze heeft *(ID 27:5).* Zo worden in verschillende overleggen de verschillende perspectieven belicht van bijvoorbeeld de ouders, het kind maar ook mogelijke familieleden die onder het gedrag van cliënt lijden. Door inzichtelijk te maken en te verduidelijken wat gevolgen zijn van de keuze, wordt een afweging gemaakt *(ID 12:14).* Zo kan bijvoorbeeld ook verbetering als gevolg van het handelen uiteengezet worden en mee worden genomen in de afweging met betrekking tot vervolgstappen. Zo komt in een PGA-overleg voor dat aan moeder voorgelegd wordt dat er nu vier ongelukkigen in het gezin zijn terwijl dit er ook één kan worden *(ID 27:13).* Zo kunnen discussies ontstaan waarin argumenten gegeven worden om wel of niet te handelen en kan eventueel gezocht worden naar andere opties die minder nadelige gevolgen hebben.

Ten vierde kan bij het maken van een afweging ook de prioriteit van het handelen een rol spelen. Zo wordt in de afweging meegenomen of een mogelijke interventie wel zinvol is om in te zetten met de vraag of het wat op zal leveren *(ID 30:16).* Ook de prioriteit van bepaalde leefgebieden wordt meegenomen in de afweging. Zo kunnen bepaalde onderwerpen even minder/geen aandacht krijgen omdat het momenteel beter gaat, of omdat andere leefgebieden voorrang hebben. Door onderstaande parafrase uit een PGA-overleg wordt dit verduidelijkt:

ID 24:22 "[PGA-expert] vraagt: Hoe zit het met therapie van de vorige keer? En dan zegt ze qua EMDR: Heeft [cliënt] daar haast mee? Dat ging nu wel beter zei [cliënt]. [Cliënt] zei dat ze daar wel minder last van heeft en nu beter slaapt. [PGA-expert] reageert daarop dat ze dan meer rust kan houden nu dus dat ze daar misschien minder last van heeft. Daarna was het een overlegje met of ze wel of niet gelijk EMDR moet doen. Maar [PGA-expert] geeft aan dat ze dat dan beter niet kan doen maar wel de lijntjes kort moet houden met de huisarts."

Bovendien wordt in de afweging soms aangehaald dat het nog onduidelijk is of er wel genoeg informatie is om een beslissing te maken. Over de ernst van het leefgebied kan soms dan onduidelijkheid zijn. Bijvoorbeeld over of het netwerk wel steunend genoeg is *(ID 7:17).* Daarnaast kan er ook überhaupt te weinig informatie over een cliënt zijn om interventies in of acties uit te zetten *(ID 8:5; ID 33:10).*

Naast redenen waarop een afweging wordt gemaakt worden uit de resultaten ook manieren duidelijk waarop betrokkenen kenbaar maken wat zij de beste handelswijze vinden. Hoewel dit geen daadwerkelijke wegingen zijn, wordt het door ketenpartners wel gepresenteerd als iets wat meegenomen kan worden in de afweging. Zo worden in de gesprekken perspectieven belicht en kan een afweging ook gemaakt worden aan de hand van andere ideeën die worden geopperd. Zo worden bijvoorbeeld, tussen de ketenpartners, ideeën uitgewisseld over welke interventies mogelijk kunnen werken of hoe het doel het beste bereikt kan worden *(ID 11:19).* Ook aan cliënten, indien aanwezig

bij het overleg, kunnen suggesties gegeven worden over wat het beste te doen. Onderstaande parafrase geeft weer hoe zo'n suggestie van handelen wordt gegeven aan een cliënt:

ID 25:8 "Begeleider: Hebben jullie nog informatie nodig van mij? [Organisatie]: Nee, hulpverlening loopt wel. [PGA-expert]: Vooral contact houden, wat is de contactfrequentie? Cliënt: Bijna elke dag. [PGA-expert]: Ook fysiek? Cliënt en moeder: Op school maar ook wel één keer per week thuis. [PGA-expert]: Misschien kan dat ook iets afnemen soms. Want belangrijk om zelf ook stappen te nemen soms maar dat is meer een idee."

Tevens wordt een enkele keer aan een ketenpartner een wedervraag gesteld over waarom bepaalde zienswijzen er zijn en waarom bepaalde keuzes worden gemaakt *(ID 27:10).* De ketenpartner moet hierop dan uitleg geven over waarom hij/zij vindt dat dit de beste optie is. Onderstaande parafrase geeft hier meer duiding aan:

ID 27:6 "[Organisatie] vraagt vervolgens aan [PGA-expert] of ze kan aangeven waarom de moeder aangifte moet doen. [PGA-expert] moet daarom aangeven waarom dat belangrijk is. Ik merk dat er wat spanning is tussen de ketenpartners. (…) [Organisatie]: Kan de slagkracht misschien ook op een andere manier bereikt worden dan door aangifte van ouders? (…) Als er wel een aangifte is van ouders gebeuren er meerdere dingen en loopt de politie harder. We willen dus een verplicht hulpverleningskader. En dat kan alleen vanuit het strafrecht en niet vanuit het vrijwillig kader. [Organisatie]: Dus zonder aangifte is er geen gedwongen kader? [PGA-expert]: Of door een ander straftraject. En dan is het wachten op nog erger. [Organisatie 2]: En kan het ook niet ambtshalve?"

Tot slot is eenmaal aangegeven dat met de burgemeester zal worden overlegd wat het beste gedaan kan worden *(ID 5:14).*

Al met al worden over verschillende thema's afwegingen gemaakt en worden deze op verschillende wijzen gemaakt. Deze paragraaf geeft aldus weer dat bij de afweging de zienswijzen en behoeften van de cliënt worden meegenomen, dat prioriteit van een leefgebied een rol speelt, dat gelet wordt op de noodzaak van de intensiteit van de interventie en dat de voordelen en de nadelen van een interventie tegen elkaar worden afgezet. Deze afwegingen worden gemaakt door ideeën uit te wisselen, suggesties te geven en door wedervragen te stellen over zienswijzen. Ook worden perspectieven tegenover elkaar gezet en wordt soms teruggevallen op hogere hand. Tot slot wordt soms benoemd dat er te weinig informatie is om een beslissing te maken, het gebrek aan informatie wordt dan ook meegenomen in de afweging.

5.2 Deelvraag 4; De vervolgstappen

Ter beantwoording van deelvraag vier zijn observaties verricht bij de PGA-overleggen. Echter, omdat interventies niet altijd één op één aansluiten op de leefgebieden, wordt in deze deelvraag vooral aangehaald hoe de vervolgstappen zijn geformuleerd en waar deze betrekking op hebben. De data kunnen niet uitwijzen of de vervolgstappen ook betrekking hebben op de specifieke

behoeften van de cliënt, aangezien de monitors door elke gemeente op een ander tijdstip zijn ingevuld. Zo zijn monitors meegenomen in dit onderzoek die voorafgaand aan of na het gesprek zijn ingevuld. Hierdoor kan er niet vanuit worden gegaan van dat de specifieke stand van zaken op het gebied van behoeften en bekwaamheden ten tijde van het overleg in de monitor is vastgelegd.

5.2.3 Formulering en inhoud van ingestelde vervolgstappen

Naast de heldere vervolgstappen zoals het afsluiten, verhuizen of afschalen van een casus *(ID 24:23; 25:9)* en de beslissing om nieuwe ketenpartners te betrekken bij het PGA-overleg *(ID 11:27)*, zijn er meerdere mogelijkheden tot het instellen van vervolgstappen. Deze paragraaf beschrijft welke vervolgstappen zoal voortkomen uit een PGA-overleg.

Ten eerste blijft het instellen van de vervolgstappen veelal bij het nader onderzoeken of regelen van enkele zaken. Ter illustratie: wanneer de cliënt aangeeft dat bepaalde brieven onrust geven omdat er veel dingen geregeld moeten worden of omdat de inhoud niet begrijpelijk is, kan de PGA hier ook wat in betekenen. Zo worden dus enkele zaken uit handen van de cliënt genomen omdat de cliënt daardoor minder stress ervaart *(ID 24:21)*. Daarnaast wordt ook aangedragen dat nog nader onderzocht moet worden hoe bepaalde acties worden vormgegeven. Zo wordt in een observatie aangehaald dat onderzocht moet worden hoe de politie meer kan worden om samenwerking op meer leefgebieden te bewerkstelligen *(ID 11:21)*. Tevens moet soms nog nagekeken worden wat mogelijkheden zijn op een bepaald vlak. Zo is in de observaties eens aangehaald of gekeken moest worden of de regie van de casus overgedragen kon worden *(ID 18:8)*. Dit zijn dus praktische zaken waar eerst naar gekeken moet worden alvorens vervolgstappen worden ondernomen.

Ten tweede worden soms geen vervolgstappen ingezet. Dit omdat er geen voorstellen worden gedaan aangezien de partners nog niet beschikken over alle informatie *(ID 8:6)*, of omdat er nog geen concrete doelen zijn gesteld in een startgesprek *(ID 6:4)*. De data wijzen bovendien uit dat het daadwerkelijk instellen van interventies niet vaak gebeurde. Zo wordt een enkele keer ingezet op het verkrijgen van een WLZ-indicatie om zo huisvesting te regelen *(ID 11:26)*. Daarnaast is een keer besloten dat bewindvoering ingevoerd moet worden voor de financiën *(ID 11:28)*. Dit vond enkel in één PGA-overleg plaats en dat was een startgesprek. Daarnaast is ook eens genoemd dat de strategie voortgezet zou worden. In dat overleg werd niet aangehaald wat dan precies de strategie en de vervolgstappen waren *(ID 15:16)*. Tevens blijkt uit de data dat er in veel gesprekken wordt gesproken over de instelling van een Zorgvuldig, Snel en op Maat (ZSM)-advies. Zo wordt in het ZSM-advies in onderstaande parafrase gesteld dat de politie vooral in moet zetten op afstraffen en dus bij elk incident ook in moet grijpen in plaats van enkel waarschuwen. Bij deze cliënt wordt dus vooral ingezet op snelrecht en controle. In onderstaande parafrase wordt weergegeven hoe vervolgstappen worden herhaald aan het eind van een overleg:

ID 30:10 "Vervolgens worden nog even de actiepunten besproken namelijk dat ze gaan inzetten op opname bij [verslavingszorginstantie] en dat ze gaan doorpakken op strafbare feiten door de politie. Het ZSM-advies is dus straffen. Dus als de wijkagent hem dan buiten ziet, moet hij hem vooral aanhouden als hij strafbare dingen doet."

Tijdens de PGA-overleggen worden soms vervolgstappen wel genoemd, maar niet ingezet. Zo wordt een mogelijke interventie genoemd alvorens het startgesprek heeft plaatsgevonden. Echter, eerst wordt het startgesprek met de cliënt afgewacht omdat goed gekeken moet worden wat verder speelt op verschillende leefgebieden *(ID 5:16).* Ook in andere overleggen wordt soms enkel genoemd wat de stand van zaken is zonder iets nieuws in te zetten *(ID 4:9; ID 6:4)*

5. Conclusie en discussie

5.1 Conclusie

Huidig onderzoek is uitgevoerd in navolging van de ontwikkeling van de PGA-monitor en de wens om de PGA-monitor verder te implementeren in de PGA in veiligheidsregio Midden-Nederland. Echter, nog weinig is bekend over de wijze waarop de PGA-monitor dienstdoet bij het beoordelen van de problematiek en bij de besluitvorming. Omdat onderzoek uitwijst dat de wijze waarop een instrument geïmplementeerd wordt belangrijk is voor het in de praktijk brengen van de beginselen van het RNR-model (Vincent et al., 2016), is in dit onderzoek ingegaan op welke wijzen de PGA-monitor gehanteerd wordt in PGA-overleggen in Midden-Nederland. Om dit in beeld te krijgen zijn tweeëntwintig observaties verricht bij PGA-overleggen en zes interviews gehouden. Zodoende werd gepoogd het beslisproces in kaart te brengen. Uit het onderzoek komt naar voren dat er variatie bestaat in het hanteren van de PGA-monitor, waardoor geen eenduidige werkwijze in het hanteren van de monitor bij het gestructureerd in kaart brengen van de problematiek en het daarop wegen en besluiten kan worden ontdekt. Nader wordt ingegaan op de wijze waarop de monitor wordt ingevuld, het gebruik van de verkregen informatie om behoeften van de cliënt in kaart te brengen en het wegen en besluiten. Kortom: het beslisproces in de lokale PGA.

Het hanteren van de PGA-monitor begint met het invullen ervan. De bevindingen van deze studie wijzen uit dat er grote diversiteit is in hoe de PGA-monitor wordt ingevuld. Dit betreft een diversiteit in invulfrequentie en de redenen voor het veranderen van de invulfrequentie. De wijze waarop de behoeften van de cliënt in kaart worden gebracht middels de monitor betreft allereerst het geven van scores per leefgebied. Per gemeente verschilt wie de monitor invult: enkel de PGA-expert al dan niet in samenwerking met de ketenpartners en de cliënt. Het scoren van de cliënt wordt soms als moeilijk ervaren door twijfel tussen niveau van bekwaamheid en ervaarde subjectiviteit van de criteria. Dit zorgt voor variatie in scoringswijze per gemeente. Ook het geven van toelichting op de

scores draagt bij aan het in kaart brengen van de behoeften van de cliënt. Het geven van een toelichting kan het in kaart brengen van de behoeften dienen door te attenderen op uitvragen van informatie, mogelijkheid te bieden om de monitor te gebruiken als registratie-instrument en meer inzicht te geven in de situatie van de cliënt. Door een toelichting te geven kan de gegeven score onderbouwd worden en mogelijke subjectiviteit weergegeven worden. De wijzen waarop de behoeften van de cliënt in kaart worden gebracht aan de hand van de monitor zijn dus divers.

Naast dat er diversiteit bestaat in het daadwerkelijk invullen van de PGA-monitor, kan geconcludeerd worden dat op verschillende wijzen informatie wordt verworven om risico's en behoeften van de cliënt in kaart te brengen. Zo wordt een enkele keer aan het begin van het overleg een structuur aangeduid waarop de leefgebieden worden langsgegaan en het gesprek wordt vormgegeven. Informatie wordt opgehaald door verschillende soorten vragen te stellen. Het stellen van een afsluitende vraag naar eventuele toevoegingen kan bijdragen aan het boven tafel halen van meer informatie en eventuele zorgen. Het daadwerkelijk behandelen van de leefgebieden gebeurt niet altijd op een structurele manier. Zo worden niet altijd alle leefgebieden besproken. Tot slot kan het invullen van de monitor op verschillende manieren bijdragen aan het inzichtelijk maken van de behoeften: door de PGA-monitor in te vullen wordt een profiel van de cliënt geschetst, de monitor kan visueel inzicht bieden in de problematiek, bijdragen aan het doorbreken van tunnelvisie, de ontwikkeling van de cliënt op verschillende leefgebieden meten en ketenpartners in beweging brengen door vooruitgang weer te geven. Het invullen van de monitor kan aldus informatie opleveren waardoor de risico's en behoeften van de cliënt inzichtelijk worden.

De bevindingen wijzen uit dat in het PGA-overleg verschillende soorten doelen worden geformuleerd. Hoewel doelen niet vaak expliciet benoemd worden, worden wel actiepunten besproken. Over de vraag in hoeverre het bespreken van de leefgebieden verband houdt met de score die de PGA-cliënt heeft op de monitor, is niet eenduidig antwoord te geven. Of een leefgebied al dan niet besproken wordt, is volgens de resultaten in deze studie niet te linken aan de monitor-score van de cliënt op dat leefgebied. Een vaste systematiek ontbreekt hierin. Na het bespreken van leefgebieden en het verwerven van de informatie kan afgewogen worden welke vervolgstappen worden genomen. De argumenten die worden gegeven voor het nemen van een besluit zijn uiteenlopend. Daarbij spelen verschillende onderwerpen een rol: de zienswijzen en behoeften van de cliënt, de prioriteit van een leefgebied op basis van ernst van de problematiek en de noodzaak van de intensiteit van de interventie. Daarnaast stellen de PGA-experts dat ook gekeken wordt naar gemeentelijke belangen, ernst van de problematiek van de cliënt, de wensen en het kunnen van de cliënt en de verwachte vooruitgang door de interventie. Al met al worden doelen niet altijd expliciet geformuleerd, is er geen systematiek gevonden in het bespreken van de leefgebieden en wordt de besluitvorming gebaseerd op diverse argumenten.

Als gekeken wordt naar het soort beslissingen dat gemaakt wordt in navolging op het invullen van de monitor, het in kaart brengen van de behoeften en het maken van afwegingen, kan

geconcludeerd worden dat in het PGA-overleg voornamelijk binnen het verder inventariseren van mogelijkheden gebleven wordt. Er wordt veelal niet gestructureerd gedefinieerd welke acties genomen moeten worden op de verschillende leefgebieden. Interventies worden dus minimaal ingezet op een specifiek leefgebied. Wel worden eventuele mogelijkheden nog nagekeken, zaken geregeld of wordt gesteld dat een onderwerp nog nader onderzocht moet worden. Verdere informatieverwerving is dus veelal een vervolgstap in het PGA-overleg.

Naar aanleiding van de antwoorden op de deelvragen kan ten aanzien van de onderzoeksvraag *"Op welke wijze wordt de PGA-monitor gehanteerd bij het behoefteonderzoek in PGA-overleggen tussen ketenpartners in gemeenten in de Veiligheidsregio Midden-Nederland?"* geconcludeerd worden dat het hanteren van de PGA-monitor plaatsvindt langs enkele grote lijnen waarbinnen diversiteit zich voordoet. Een zestal van hanteringswijzen wordt in dit onderzoek onderscheiden. Dit betekent dat de PGA-monitor voor zes verschillende doeleinden kan worden gebruikt. Zo wordt het instrument allereerst gebruikt voor informatieverwerving over verschillende leefgebieden, door weer te geven welke informatie nog onbekend is. Ten tweede wordt het gebruikt als leidraad van onderwerpen waarover gesproken dient te worden in het PGA-overleg. De derde en vierde hanteringswijzen van de PGA-monitor betreffen de functies van registratie-instrument en ontwikkelingsmeter. Ten vijfde wordt het gehanteerd bij gespreksvoering met de cliënt, om zodoende meer inzicht te verkrijgen in de zienswijzen van de cliënt op verschillende thema's. Tot slot werkt de monitor voor de professionals en cliënten als een bewustwordingsinstrument van de problematiek, aangezien door het invullen van de monitor alle leefgebieden moeten worden gescoord. Hierdoor wordt mogelijk, naast de op de voorgrond liggende problematiek, ook problematiek op andere leefgebieden zichtbaar. Bij de cliënt wordt responsiviteit hierdoor mogelijk verhoogd. Al met al hebben deze hanteringswijzen dus allen een rol in ofwel het ophalen van informatie voorafgaand aan of tijdens het gesprek, ofwel in het identificeren van problematiek van de cliënt.

In verschillende onderdelen en stappen in het beslissingsproces speelt de PGA-monitor dus een rol. Het hanteren van de PGA-monitor wordt echter op verschillende wijzen gedaan. Hieruit wordt opgemaakt dat hoewel hetzelfde instrument wordt gebruikt, het niet op overeenkomende wijze wordt toegepast. Hoewel de PGA-monitor een rol vervult in het verwerven van informatie en het in kaart brengen van informatie om de behoeften van de cliënt inzichtelijk te maken, worden leefgebieden nog niet altijd gestructureerd langsgegaan tijdens het PGA-overleg. Daarnaast worden in de afweging ten aanzien van het al dan niet inzetten van een interventie, voornamelijk argumenten gegeven voor het inzetten van een interventie. Een volledige afweging gemaakt op basis van de principes van het RNR-model kan nog meer worden doorgevoerd door tevens het recidiverisico en de responsiviteitsfactoren mee te nemen in de afweging. Daaropvolgend blijft de besluitvorming op een inventariserend niveau. De functies die de PGA-monitor vervult, hebben wel potentie in het bijdragen aan debiasing aangezien het bij kan dragen aan het ophalen van informatie waarop een beslissing gemaakt dient te worden en het in kaart brengen van de behoeften alvorens te interveniëren (Lockhart

& Satya-Murti, 2017). De PGA-monitor kan fungeren als checklist voor het ophalen van relevante informatie waardoor de bias WYSIATI wordt tegengegaan. De functies van de monitor zouden dus bij kunnen dragen aan het maken van bewustere afwegingen met mogelijk minder denkfouten als gevolg.

Hoewel het instrument dus potentie heeft in het bijdragen aan het instellen van effectievere daderbeoordeling en -behandeling, kan het interveniëren op basis van het RNR-model verbeterd worden. Dit wordt geconcludeerd uit de resultaten omdat, zoals eerder aangehaald, blijkt dat niet alle leefgebieden gestructureerd langs worden gelopen tijdens het PGA-overleg. Mogelijke behoeften van de cliënt, of veranderingen daarin, worden dus niet structureel actief uitgevraagd waardoor deze mogelijk onopgemerkt blijven. Dit terwijl uit het model van Kahneman (2011) blijkt dat de gestructureerde en bewuste informatieverwerking en analyse leidt tot minder denkfouten. De daadwerkelijke uitvoering van de zes hanteringswijzen van de PGA-monitor ten behoeve van het gestructureerd ophalen van informatie, alsmede de wijze waarop omgegaan wordt met deze informatie, kan dus nog verdere ontwikkeling doormaken door de RNR-beginselen en de wijze waarop analytisch geredeneerd wordt verder te ontwikkelen (Andrews & Bonta, 2010; Kahneman, 2011).

5.2 Beperkingen

Dit onderzoek betreft een eerste studie die inzicht probeert te verkrijgen in het hanteren van de PGA-monitor in de persoonsgerichte aanpak. Ondanks zorgvuldige afwegingen, is dit onderzoek onderhevig aan enkele beperkingen.

De eerste limitatie betreft de totstandkoming van de onderzoeksgroep. Deze is gebaseerd op het telefoongesprek dat voorafging aan de dataverzameling. Na uitvragen van de inclusie- en exclusiecriteria zijn gemeenten geëxcludeerd op basis van wat de PGA-expert van de desbetreffende gemeente aan informatie leverde. Exclusie is aldus tot stand gekomen op basis van de oordeelsvorming van de PGA-expert van de gemeente en niet op basis van objectieve feitelijkheden. Vooral met betrekking tot het inclusiecriterium betreffende het structureel gebruik van de monitor kunnen door het antwoord van de PGA-expert gemeenten zijn afgevallen die mogelijk toch aan dit criterium voldoen. Tevens kon niet met elke gemeente op tijd in contact worden gekomen, waardoor mogelijke onderzoekseenheden die wel voldoen aan de criteria niet zijn meegenomen in de studie.

Een volgende beperking is de afhankelijkheid van de onderzoekster van de mogelijkheid, wil en tijd van de gemeente en PGA-expert. Om deze reden kon er tot sommige gemeenten die wel aan de inclusiecriteria voldeden, geen toegang worden verkregen. Dit maakt dat dit onderzoek mogelijk onvolledig is doordat mogelijke variaties in werkwijzen onopgemerkt zijn gebleven. Variaties zijn mogelijk tevens onopgemerkt gebleven door de beperkte observaties en interviews met respondenten. Indien binnen een gemeente meerdere PGA-experts waren gesproken, waren mogelijk ook binnen de gemeenten diverse werkwijzen opgevallen.

Een derde limitatie betreft de onvolledigheid van de monitors. Hoewel inspanning is verricht om alle monitors tijdig te verkrijgen, is niet van elke PGA-cliënt een monitor ontvangen. Dit komt doordat werd nagelaten de monitor te delen, doordat deze niet was ingevuld of doordat niet meer te achterhalen was welke monitor van welke cliënt was. Daarbij is de variatie in invulmomenten een beperking van het onderzoek. Hoewel getracht werd monitors te ontvangen die zijn ingevuld voorafgaand aan het PGA-overleg, is dit niet te controleren en kunnen monitors ofwel verouderd zijn, ofwel na het PGA-overleg zijn ingevuld. Deze beperking maakt dan ook dat tabel F1 voorzichtig geïnterpreteerd dient te worden.

Een volgende beperking van het onderzoek betreft het nalaten van het maken van transcripties bij enkele interviews. Echter doordat twee onderzoeksters tezamen het interview hebben afgenomen en onafhankelijk hebben opgeschreven wat is gehoord, is deze onvolkomenheid enigszins opgevangen. Dit neemt niet weg dat de externe betrouwbaarheid van het onderzoek mogelijk is aantast. Tevens zijn heeft het exploratieve karakter van dit onderzoek mogelijk tot gevolg gehad dat sturende vragen zijn gesteld tijdens de interviews. Deze interviewerbias beperkt de interne validiteit van dit onderzoek. Om dit in vervolgonderzoek te voorkomen zouden bredere, minder suggestieve vragen moeten worden gesteld.

Een volgende beperking betreft de mogelijkheid dat de aanwezigheid van de onderzoekster bij de PGA-overleggen kan hebben geleid tot onderzoekersbias. De aanwezigheid van de onderzoekster zou tot een andere dynamiek in het overleg kunnen hebben geleid, zowel ten opzichte van de cliënt als andere aanwezigen. Hoewel de onderzoekster gepoogd heeft zo min mogelijk invloed uit te oefenen door op de achtergrond te blijven, kan door haar aanwezigheid dus toch onbedoeld een vertekening van de resultaten zijn ontstaan.

Daarbij werd gedurende het onderzoek duidelijk dat observaties met behulp van een observatie-instrument niet de juiste data opbrachten ter beantwoording van de deelvragen. Dit aangezien het nodig bleek om al tijdens de observatie de juiste informatie bij het juiste vak te plaatsen. Hierdoor was het niet mogelijk om gericht kijken naar de structuur van het beslisproces tijdens het PGA-overleg en werd eventueel relevante informatie voor het beantwoorden van de deelvragen gemist. Om deze reden is besloten een andere dataverzamelingsmethode te hanteren waarmee het verloop van het PGA-overleg in de data kon worden vastgelegd. Niet alle observaties zijn dus volgens dezelfde methode verlopen, wat tot informatiebias kan hebben geleid.

Tot slot kan een vertekening van de resultaten zijn ontstaan omdat de onderzoekster naarmate het onderzoek vorderde meer kennis had vergaard over hoe data te verzamelen en meer kennis had over de dynamieken en onderwerpen tijdens het PGA-overleg. Dit kan hebben geleid tot observatiebias, met mogelijke gevolgen voor welke data werd verzameld en de kwaliteit ervan.

5.3 Implicaties

Met inachtneming van de voorgenoemde beperkingen heeft dit onderzoek een variatie blootgelegd waarop de PGA-monitor gehanteerd wordt en dienstdoet bij het in kaart brengen van de problematiek, het wegen en het te nemen besluit. Doordat, zoals reeds beschreven, enkele gemeenten aan de exclusiecriteria voldeden zou mogelijk niet de gehele bestaande variatie in kaart kunnen zijn gebracht. Vervolgonderzoek zou de huidige studie kunnen aanvullen door de op basis van de exclusiecriteria geëxcludeerde gemeenten in het onderzoek mee te nemen. Tevens kan het onderzoek verbeterd worden door in elke gemeente meerdere PGA-experts te spreken. Zodoende kan mogelijk nog meer diversiteit in werkwijzen gevonden worden, wat kan bijdragen aan het formuleren van een betrouwbaarder antwoord op de probleemstelling van dit onderzoek. Bovendien kan de studie uitgebreid worden door de inclusiecriteria zo te formuleren dat gemeenten die de monitor niet gestructureerd invullen, alsmede gemeenten die de PGA-monitor in een offline omgeving gebruiken, alsnog meegenomen kunnen worden in het onderzoek.

Dit onderzoek is verkennend van aard. Omdat enkel variatie is beschreven kan geen uitspraak gedaan worden over hoe vaak verschillende hanteringsvormen betreffende het invullen, het in kaart brengen van behoeften, het wegen van de informatie en het uitzetten van vervolgstappen voorkomen. Dit onderzoek kan fungeren als springplank voor vervolgonderzoek die dit wel in kaart kan brengen. Met behulp van dat vervolgonderzoek kan de dominantie of uitzonderingen van bepaalde werkwijzen en hanteringsvormen eventueel worden vastgesteld.

Tot slot richt huidig onderzoek zich enkel op het opmerken en kenbaar maken van verschillende toepassingsvormen van de PGA-monitor in de lokale PGA. Daarop voortbordurend kan vervolgonderzoek mogelijk uitwijzen of de huidige toepassingsvormen ook daadwerkelijk waardevol zijn bij het bereiken van het doel van de monitor, namelijk het verbeteren van de effectieve behandeling van PGA-cliënten. Hiervoor zal allereerst eenduidigheid verkregen moeten worden over het systematisch uitvoeren van de verschillende toepassingsvormen van de monitor. Vervolgens zou vastgesteld kunnen worden wat mogelijke effecten van het gebruik van de monitor op de beslissingen en uitkomsten van de lokale PGA heeft. Enkel na het eenduidig uitvoeren van de hanteringsvormen en het vaststellen van mogelijke effecten hiervan, kunnen aanbevelingen voor het effectiever inzetten van de PGA-monitor worden gedaan. Dit aangezien dan pas een mogelijk effect van de monitor op de beslissingen en uitkomsten van de lokale PGA kan worden vastgesteld.

Literatuurlijst

Andrews, D. A. (2000). Principles of effective correctional programs. *Compendium 2000 on effective Correctional Programming, 1*, 9-17.

Andrews, D. A., Bonta, J., & Hoge, R. D. (1990). Classification for effective rehabilitation: Rediscovering psychology. *Criminal Justice and Behaviour, 17*(1), 19-52. https://doi.org/10.1177/0093854890017001004

Andrews, D.A., & Bonta, J. (2010). *The Psychology of Criminal Conduct* (5e ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781315721279

Bonta, J., & Andrews, D. A. (2007). Risk-need-responsivity model for offender assessment and rehabilitation. *Rehabilitation, 6*(1), 1-22.

Bonta J., Wallace-Capretta S., Rooney J. (2000). Kan elektronisch toezicht een verschil maken? Een evaluatie van drie Canadese programma's. *Criminaliteit & Criminaliteit, 46*, 61-75.

Bhat, A. (2023). Descriptive research: definition, characteristics, methods + examples. *QuestionPro*. Geraadpleegd op 25 april 2023, van https://www.questionpro.com/blog/descriptive-research/#what_is_descriptive_research

Bitter, L., Veen, V., & Paalman, C. (2020). Een complexe doelgroep en integraal samenwerken: hoe doe je dat? *PROCES*, *2020*(3), 184–193. https://doi.org/10.5553/proces/016500762020099003002

Bosker, J. (2009). Gestructureerd beslissen over reclasseringsinterventies. *PROCES* (*88*) 9, p. 169-173

Bosker, J., Witteman, C., Hermanns, J., & Heij, D. (2014). Improving agreement about intervention plans in probation by decision support. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, *59*(13), 1459–1473. https://doi.org/10.1177/0306624x14539127

Bureau RVS. (2020, 19 mei). PGA-monitor*: Handboek (interactief)*. Geraadpleegd op 9 december 2022, van https://veiligheidscoalitie.nl/action/?action=download&id=2340

Collaborators, Q. (2023). Inductive Research: What is it, benefits, uses + stages. *QuestionPro*. Geraadpleegd op 25 april 2023, van https://www.questionpro.com/blog/inductive-research/

Caudy, M. S., Durso, J., & Taxman, F. S. (2013). How well do dynamic needs predict recidivism? implications for risk assessment and risk reduction. *Journal of Criminal Justice*, *41*(6), 458–466. https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2013.08.004

Chandra, Y., & Shang, L. (2019). Qualitative research using R: A systematic approach. In *Springer eBooks*. Springer Nature. https://doi.org/10.1007/978-981-13-3170-1

Coulter, D. J., & Lloyd, C. D. (2023). Using a reassessment framework to determine critical case management needs: DRAOR improves on LS/RNR's predictive discrimination of short-term recidivism. *Psychology Crime & Law*, 1–21. https://doi.org/10.1080/1068316x.2023.2166506

Decorte, T., & Zaitch, D. (2016). *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie*. Acco.

Gottfredson, S. D., & Moriarty, L. J. (2006). Statistical risk assessment: Old Problems and New Applications. *Crime & Delinquency*, *52*(1), 178–200. https://doi.org/10.1177/0011128705281748

Griffith, P., Doherty, C., Smeltzer, S. C., & Mariani, B. (2021). Education initiatives in cognitive debiasing to improve diagnostic accuracy in student providers: A scoping review. *Journal of the American Association of Nurse Practitioners*, *33*(11), 862–871. https://doi.org/10.1097/jxx.0000000000000479

Grove, W. M., Zald, D. H., Lebow, B. S., Snitz, B. E., & Nelson, C. C. (2000). Clinical versus mechanical prediction: A meta-analysis. *Psychological Assessment*, *12*(1), 19–30. https://doi.org/10.1037/1040-3590.12.1.19

Hamilton, Z., Campagna, M., Tollefsbol, E., Wormer, J., & Barnoski, R. (2016). A more consistent application of the RNR model. *Criminal Justice and Behavior*, *44*(2), 261–292. https://doi.org/10.1177/0093854816678032

Holliday, S. B., Heilbrun, K., & Fretz, R. (2012). Examining improvements in criminogenic needs: The risk reduction potential of a structured re-entry program. *Behavioral Sciences & The Law*. https://doi.org/10.1002/bsl.2016

Hubbard, D. J. (2007). Getting the most out of correctional treatment: Testing the responsivity principle on male and female offenders. *Federal Probation Journal*, *71*(1), 2-8. https://psycnet.apa.org/record/2007-10883-001

Hubbard, D. J., & Pealer, J. A. (2009). The Importance of responsivity factors in predicting reductions in antisocial attitudes and cognitive distortions among adult male offenders. *The Prison Journal*, *89*(1), 79–98. https://doi.org/10.1177/0032885508329987

Hwang, S. (2008). Utilizing qualitative data analysis software. *Social Science Computer Review*, *26*(4), 519–527. https://doi.org/10.1177/0894439307312485

ISTSS - Trauma research methods. (z.d.). https://istss.org/education-research/istss-research-guidelines/trauma-research-methods/an-introduction-to-qualitative-research-methods-fo?gclid=CjwKCAjw9J2iBhBPEiwAErwped78d9nrOXmKHTYA96s7OKRSi2svamZiM-jUtRgGSL6QQFLzreAkaRoCIEUQAvD_BwE#1

Kahneman, D. (2011). *Thinking, Fast and Slow*. Farrar, Straus and Giroux.

Kahneman, D., & Frederick, S. (2002). Representativeness revisited: Attribute substitution in intuitive judgment. In *Cambridge University Press eBooks* (pp. 49–81). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/cbo9780511808098.004

Kannengiesser, U., & Gero, J. S. (2019). Design thinking, fast and slow: A framework for Kahneman's dual-system theory in design. *Design Science*, *5*. https://doi.org/10.1017/dsj.2019.9

Khatri, V. P., Samuel, B. M., & Dennis, A. R. (2018). System 1 and System 2 cognition in the

decision to adopt and use a new technology. *Information & Management*, *55*(6), 709–724. https://doi.org/10.1016/j.im.2018.03.002

Knaup, C., Koesters, M., Schoefer, D., Becker, T., & Puschner, B. (2009). Effect of feedback of treatment outcome in specialist mental healthcare: Meta-analysis. *British Journal of Psychiatry*, *195*(1), 15–22. https://doi.org/10.1192/bjp.bp.108.053967

Korhorn, S., Donker, A., & Paalman, C. (2020). *Startbaan: samen werk maken van de persoonsgerichte aanpak.* Geraadpleegd op 30 december 2023, van https://surfsharekit.nl/objectstore/48f1588a-19de-4f9b-9b59-7ca072c839db

Korteling, J.E., Brouwer, A. -M., Bosch, van den K., & Toet, A., (2016) *Neurowetenschappelijke mechanismen van cognitieve bias.* (TNO 2016 R11451). TNO innovation for life. Geraadpleegd op 16 maart 2023, van https://publications.tno.nl/publication/34634989/U9QtpC/TNO-2016-R11451.pdf

Lambe, K., O'Reilly, G., Kelly, B. D., & Curristan, S. (2016). Dual-process cognitive interventions to enhance diagnostic reasoning: A systematic review. *BMJ Quality & Safety*, *25*(10), 808–820. https://doi.org/10.1136/bmjqs-2015-004417

Lockhart, J. J., & Satya-Murti, S. (2017). Diagnosing crime and diagnosing disease: Bias reduction strategies in the forensic and clinical sciences. *Journal of Forensic Sciences*, *62*(6), 1534–1541. https://doi.org/10.1111/1556-4029.13453

Lowenkamp, C.T., & Latessa, E.J. (2005). Increasing the effectiveness of correctional programming through the risk principle: Identifying offenders for residential placement. *Criminology and Public Policy*, *4*, 501-528.

McCormick, S., Peterson-Badali, M., & Skilling, T. A. (2017). The role of mental health and specific responsivity in juvenile justice rehabilitation. *Law and Human Behavior*, *41*(1), 55-67. https://doi.org/10.1037/lhb0000228

Miller, J., & Palmer, K. (2020). Juvenile probation officer Decision-making in a reforming state: Assessing the application of evidence-based principles. *Criminal Justice and Behavior*, *47*(9), 1136–1155. https://doi.org/10.1177/0093854820925112

Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2021a, 3 juni*). INTERVIEW Myriam Kooij: 'De monitor van de Persoonsgerichte aanpak laat zien wat alle inspanning oplevert én we zetten hem in om beter te worden'.* Geraadpleegd op 1 mei 2023, van https://www.sanctieuitvoering.nl/documenten/publicaties/2020/04/21/PGA-monitor-veiligheidsregio-midden-nederland

Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2021b, 3 juni). *Monitor van de persoonsgerichte aanpak.* Geraadpleegd op 6 januari 2023, van https://www.sanctieuitvoering.nl/documenten/publicaties/2020/04/21/ PGA-monitor-veiligheidsregio-midden-nederland

Polaschek, D. L. L. (2012). An appraisal of the risk-need-responsivity (RNR) model of offender

rehabilitation and its application in correctional treatment. *Legal and Criminological Psychology*, *17*(1), 1–17. https://doi.org/10.1111/j.2044-8333.2011.02038.x

Rovers, B., Moors, H., Jacobs, M., Jans, M., (2012, december) *Toolbox, Persoonsgerichte Aanpak High Impact Crimes.* Ministerie van Veiligheid en Justitie. Geraadpleegd op 1 mei 2023, van https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Onderwerpen/Woninginbraak/Documenten/Toolbox_Persoonsgerichte_Aanpak_High_Impact_Crimes/toolbox- PGA-hic.pdf

Scheepers, P. L. H., Tobi, H., & Boeije, H. R. (2016). *Onderzoeksmethoden*. Boom Lemma.

Snippe, J., Ogier, C., Bieleman. D. (2006). *Lokale aanpak zeer actieve veelplegers; justitieel traject.* INTRAVAL . Geraadpleegd op 27 maart 2023, van https://www.politieacademie.nl/kennisenonderzoek/kennis/mediatheek/PDF/41395.pdf

Smith, D., & Keegan, R. (2022). Managing vulnerabilities in practitioner decision-making within sport psychology services: Responding to the evidence base. *Journal of Applied Sport Psychology*, *35*(3), 433–454. https://doi.org/10.1080/10413200.2022.2044406

Taxman, F. S., Pattavina, A., Caudy, M. S., Byrne, J. M., & Durso, J. (2013). The empirical basis for the RNR model with an updated RNR conceptual framework. In *Springer eBooks* (pp. 73–111). Springer Nature. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-6188-3_4

Tijdelijke werkgroep (z.d.). Implementatiefase PGA-monitor M-N [Memo]

Van der Put, C., Spanjaard, H., van Domburgh, L., Doreleijers, T., Lodewijks, H., Ferwerda, H., Stams, G.-J. (2011). Ontwikkeling van het landelijke instrumentarium jeugdstrafrechtketen (LIJ). *Kind & Adolescent Praktijk, 10*(2), 76–83. http://www.beke.nl/doc/2011/Ontwikkeling%20KAP%202011-2.pdf

Van Noordenburg, C. (2023). Integraal veiligheidsbeleid. *Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV)*. Geraadpleegd op 23 februari 2023, van https://hetccv.nl/onderwerpen/integraal-veiligheidsbeleid/

Vincent, G. M., Guy, L. S., Perrault, R. T., & Gershenson, B. (2016). Risk assessment matters, but only when implemented well: A multisite study in juvenile probation. *Law and Human Behavior*, *40*(6), 683–696. https://doi.org/10.1037/lhb0000214

Vincent, G. M., Paiva-Salisbury, M. L., Cook, N. E., Guy, L. S., & Perrault, R. T. (2012). Impact of risk/needs assessment on juvenile probation officers' decision making: Importance of implementation. *Psychology, Public Policy, and Law*, *18*(4), 549–576. https://doi.org/10.1037/a0027186

Veiligheidscoalitie Midden-Nederland (2018). *Veiligheidsstrategie Midden-Nederland 2015-2018.* Geraadpleegd op 14 februari 2023, van https://veiligheidscoalitie.nl/save210#:~:text=In%20deze%20Regionale%20Veiligheisstrategie%202015,veilige%20en%20leefbare%20buurt%2C%20dorp

Veiligheidscoalitie Midden-Nederland (z.d.). *Persoongerichte aanpak en privacyreglement.*

Geraadpleegd op 16 februari 2023 https://veiligheidscoalitie.nl/apothekerskast/persoonsgerichte-aanpak/persoonsgerichte-aanpak/

Wat is de persoonsgerichte aanpak (PGA)? (z.d.). *politie.nl*. Geraadpleegd op 4 januari 2023, van https://www.politie.nl/informatie/wat-is-de-persoonsgerichte-aanpak- PGA.html

Wooditch, A., Tang, L. L., & Taxman, F. S. (2014). Which criminogenic need changes are most important in promoting desistance from crime and substance use? *Criminal Justice and Behavior*, *41*(3), 276–299. https://doi.org/10.1177/0093854813503543

Bijlagen

Bijlage A: Verklarende afkortingenlijst

Afkorting	Definitie
Bureau RVS	Bureau Regionale Veiligheidsstrategie
MDO	Multidisciplinair overleg
PGA	Persoonsgerichte aanpak
RNR-model	Risk-need-responsivity-model
WLZ	Wet langdurige zorg
WYSIATI	What you see is all there is
ZRM	Zelfredzaamheid-matrix
ZSM	Zorgvuldig, snel en op maat

Bijlage B: De PGA-monitor

Om een beter beeld te verkrijgen van de verschillende maten van bekwaamheid van de cliënt op de leefgebieden, is de PGA-monitor visueel weergegeven in Figuur B1. Dit scoreformulier geeft de twaalf leefgebieden weer. Deze kunnen gescoord worden op een vijfpuntsschaal van bekwaamheid. De laagste score wordt gegeven als de cliënt acuut niet bekwaam is. De hoogste score wordt gegeven als de cliënt volledig bekwaam is. Daarnaast kunnen toelichtingen worden gegeven in het opmerkingenveld.

Elk niveau van bekwaamheid wordt geduid met een aantal criteria. Afhankelijk van welke criteria het beste aansluiten op de cliënt, wordt een score gegeven. In Figuur B2 wordt weergegeven wat de niveaus van bekwaamheid in grote lijnen inhouden. Voor een beter begrip van de niveaus per leefgebied kan de PGA-monitor worden geraadpleegd (Bureau RVS, 2020).

Figuur B1

PGA-scoreformulier; Mate van Bekwaamheid per Leefgebied

Opmerking. Dit scoreformulier is afkomstig uit de PGA-monitor. De monitor is te raadplegen via:
Bureau RVS. (2020, 19 mei). *PGA-monitor: Handboek (interactief),* van *https://veiligheidscoalitie.nl/action/?action=download&id=2340*

Figuur B2

Inhoud Niveaus van Bekwaamheid

Opmerking. Deze figuur is afkomstig uit de PGA-monitor. De PGA-monitor is te raadplegen via:
Bureau RVS. (2020, 19 mei). PGA-monitor: *Handboek (interactief)*, van https://veiligheidscoalitie.nl/action/?action=download&id=2340

Bijlage C: Topiclijsten en datalijst

Bijlage C1: Topiclijst telefoongesprek

1. Wordt de PGA-monitor in deze gemeente gebruikt?
    - Nee: willen ze dat in de toekomst wel gaan doen? Waarom wel/niet.
2. Hoe gebruiken jullie de monitor?
    - Computersysteem
3. Wanneer wordt deze ingevuld?
    - Waar in het proces?
4. Hoe vaak wordt deze ingevuld? (Vaker als er veranderingen zijn?)
5. Door wie wordt de monitor ingevuld? (Samen met ketenpartners, samen met cliënt, etc)
6. Hoe verloopt de PGA in deze gemeente?
    - Hoe vaak een overleg? Met wie?
7. Wat is de toegevoegde waarde van de monitor voor de gemeente?
    - Tijdens gesprek
    - Bij opstellen plan van aanpak
    - Evalueren
    - Verantwoording
8. Waar lopen ze tegenaan bij het gebruik van de PGA-monitor?
9. Kunnen we een PGA-overleg bijwonen en aansluitend de PGA-monitor zien?

Bijlage C2: Topiclijs open (semi) gestructureerde gesprekken

1. Respondent laat ingevulde monitor zien of legt uit.
    a. Gedurende de uitleg kunnen verdiepende vragen gesteld worden over de wijze van hanteren van de monitor.
2. Hoe wordt de PGA-monitor ingezet (met PGA-ketenpartners-cliënt?)
3. Hoe intensief wordt de PGA-monitor ingevuld?
    - Wanneer vaker/niet vaker?
4. Met welk doel wordt de PGA-monitor ingevuld?
5. Waar loopt men tegenaan met het invullen van de monitor/ gebruik van de monitor?
6. Zijn er gebieden die moeilijker zijn om te scoren?
7. Zijn er afspraken gemaakt over het gebruik van de PGA-monitor?
8. Wat zijn de baten van het gebruiken van de monitor?
9. Hoe wordt de PGA-monitor ingevuld?

Bijlage C3: Datalijst

Onderstaande datalijst is tijdens en/of na de niet opgenomen gesprekken ingevuld door twee onderzoeksters:

Gemeente:	
Hoe vult de PGA-de PGA-monitor in? Met cliënt/ketenpartners Hoe intensief Wie	
Waar loopt hij tegenaan	
Wat zijn de baten volgens hem?	
Hoe trouw is hij aan het instrument?	
Zijn er afspraken gemaakt?	
Overig?	

Bijlage D: Observatie-instrumenten

Bijlage D1: Observatieformulier

Observatieformulier – PGA-overleg

Gemeente: ……. Observator……. Datum……

Interventiespecialist.....

Cliënt: • A/NA - Nummer:		Partners aan tafel	
2. Gebruik informatie voor r/n			
Hoe inbreng informatie cliënt? • Begin van het overleg • Wie begint met informatie geven?			
Reactie, manier van overleg. • Reactie op inbreng informatie • Discussies? • Inbrengen van ideeën? • Reeds aangedragen ideeën?			
Criminogene en beschermende factoren • Wordt geopperd wat prioriteit heeft? • Worden beschermende factoren genoemd? Wat moet niet veranderen of juist versterkt worden?			
Hoe domeinen afgelopen? • Aangestipt • Naar gevraagd? • Wie begint over het domein? • Meegenomen in de discussie? • Waarover informatie verstrekt?	Financiën		

	Identiteit		
	Houding/ gedrag		
	Werk/ opleiding		
	Tijdsbesteding		
	Huisvesting	“	
	(huiselijke) relaties		
	Geestelijke gezondheid		

	Lichamelijke gezondheid		
	Problematisch Middelengebruik/ verslaving		
	Sociaal netwerk		
	Justitie/politie		
Terugverwijzen naar de monitor? • Kleuren • Benoemen vooruitgang?			
3. informatie wegen om te reageren			
Doelen formuleren • Korte termijn, lange termijn? • Welk doel? • Wordt er een doel geformuleerd? • Op welke leefgebieden willen ze vooruitgang?			
Waar wordt gepoogd de meeste winst te behalen? • Welk leefgebied? • Wat is hier voor nodig?			

Wijze van beslissen • Worden voorstellen gedaan? • Wordt daar op ingegaan?		
4. vervolgstappen		
Wordt een interventie ingezet? - Welke interventie? - Op welk leefdomein? - Op welk termijn worden de interventies ingezet? - Worden er al ideeën/ interventies geopperd voor de toekomst?		
5. de monitor komt naar voren…		
- Bij de beslissing - aan het begin van het gesprek - wordt ook laten zien?		
6. overige gebeurtenissen		

Bijlage D2: Observatiepunten

Tijdens de observaties is het observatieformulier uit bijlage C1 bij de hand gepakt. Daarnaast zijn de observatiepunten ook nog kort en bondig opgeschreven ten behoeve van een vlotte beschrijving van de observatie. Zodoende kon de onderzoekster in één oogopslag nogmaals zien wat de observatiepunten zijn.

Datum: 10-4-2023
Door: Naam onderzoekster
Cliënt X- (Code observatie betreft code van gemeente en nummer van de observatie)
wel/geen toestemmingsformulier – mondelinge toezegging
Aanwezigen bij het overleg……..

- Wie begint met praten?
- Welke leefdomeinen (financiën, woning, familie, sociaal netwerk, lichamelijk, geestelijk, verslaving, houding, werk/opleiding, politie/justitie, tijdsbesteding, identiteit)
- Hoe reageren op elkaar?
- Inspraak cliënt?
- Doelen, termijn?
- Beschermende factoren?
- Uitvragen leefdomeinen?
- *Subjectieve inzichten van de onderzoekster*

Bijlage E: Toestemmingsformulieren

Bijlage E1: Toestemmingsformulier PGA-expert

Beste lezer,

Door middel van ondertekenen van dit formulier geeft u mij toestemming voor het bijwonen van het overleg en het maken van notities t.b.v. mijn onderzoek/scriptie. Zodoende kan ik informatie over hoe een PGA-overleg is vormgegeven beter onthouden en verwerken. Dit is uiteraard volledig vertrouwelijk en anoniem en niet herleidbaar naar personen. De notities worden niet verder verspreid en worden na verwerking verwijderd. Tevens wordt door mij, Michelle Kroes, niet afgeweken van overeengekomen afspraken en de mogelijk ondertekende geheimhoudingsverklaring.

Mocht u nog vragen hebben, dan beantwoord ik die graag.

Naam ondertekenaar.....

Handtekening……..

Datum……..... Gemeente.....

Naam onderzoekster…….. Datum……

Handtekening……

Bijlage E2: Toestemmingsformulier PGA-cliënt

Beste lezer,

Door middel van het ondertekenen van dit formulier geeft u mij toestemming voor het bijwonen en het maken van notities tijdens uw PGA-overleg en indien mogelijk ook de overhandiging van uw scores op de PGA-monitor. Zodoende kan ik informatie over de vormgeving van de PGA en het behoeftenonderzoek beter onthouden en verwerken. De notities worden volledig vertrouwelijk en anoniem verwerkt voor mijn afstudeeronderzoek waardoor zij niet herleidbaar zijn naar personen. Uw naam en gegevens worden dus niet geopenbaard. De notities worden niet verder verspreid en verwijderd na verwerking.

- ☐ Ik geef toestemming voor het verzamelen, bewaren en gebruiken van de notities voor de beantwoording van de onderzoeksvraag in dit onderzoek
- ☐ Ik geef toestemming voor het gebruiken van mijn PGA-monitor scores voor de beantwoording van de onderzoeksvraag in dit onderzoek
- ☐ Ik weet dat mijn gegevens niet verder worden verspreid en dat informatie niet naar mij herleidbaar is.
- ☐ Ik weet dat ondertekening vrijwillig is.

Mocht u nog vragen hebben, dan beantwoord ik die graag.

Naam deelnemer:……..

Handtekening…… Datum…….

Naam onderzoekster……..

Handtekening…….. Datum…….

Bijlage F: Tabellen Resultaten

De resultaten weergeven in Tabel F1 worden niet uitgesplitst naar gemeente. Dit omdat de omvang van de onderzoeksgroep niet toelaat uitspraken te doen over een afzonderlijke gemeenten. Geacht wordt dat een onderzoekseenheid van tweeëntwintig observatie-eenheden niet van die omvang is dat hierover op gedetailleerder niveau uitspraken over kunnen worden gedaan. Derhalve wordt enkel de variatie in de data weergegeven op een hoger niveau.

Resultatensectie 4.3.2 behandeld enkel de observaties waarvan ook de monitor bekend is. De monitor is enkel bekend bij de onderzoekster als er in de tabel cijfers aan leefgebieden zijn gegeven. De cijfers impliceren de mate van bekwaamheid van de cliënt op dat leefgebied. 1 is een lage bekwaamheid, 5 een hoge bekwaamheid (zie bijlag B, figuur B2).

Tabel F1

Mate van Behandeling/Bespreking van het Leefgebied tijdens het PGA-overleg per PGA-cliënt.

Leefgebied / Observatiesoort	Financiën	Identiteit	Houding, gedrag, vaardigheid	Werk en opleiding	Tijdsbesteding	Huisvesting	(huiselijke) relaties	Geestelijke gezondheid	Lichamelijke gezondheid	Problematisch middelen-gebruik	Sociaal netwerk	Justitie en politie
Startgesprek												
3	+	-	-	++	-	-	++	+	++	-	++	++
4	-	-	-	++	-	-	-	-	-	-	-	++
5	4++	5-	3-	3-	2-	5++	3-	2++	0-	2++	3++	3++
6	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	++
7	5++	5-	1-	1++	2++	3++	2++	2++	3++	1++	1++	2++
16	4-	5-	3++	3++	3++	5-	3-	2++	5-	5-	3++	3++
17	2+	5-	3++	1-	3-	4++	2+	3-	4-	5-	4-	2-
20	-	-	++	-	-	-	++	+	-	-	-	++
Voortgangsgesprek												
1	-	-	++	-	-	++	-	-	-	++	+	++
2	-	-	-	-	-	++	-	-	-	+	-	+
10	1+	5-	3-	1-	2+	1++	1-	1-	1-	1+	1-	2+
11	-	-	-	-	+	++	-	-	-	-	-	++

12	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
13	1+	5-	3++	1+	2-	2-	2-	2+	2-	2++	3-	3++
14	2-	5-	2++	3++	3++	4-	3+	2++	5-	3-	1-	2++
15	3+	5-	2++	4-	2-	2++	2++	2+	4-	2-	1-	2++
18	3-	5-	1++	3+	2-	2++	2++	1-	5-	1++	2-	2-
19	4-	5-	4+	4+	4++	5-	4+	5+	3+	5-	3++	3++
21	-	+	++	++	++	-	++	++	-	++	++	++
22	++	-	--	++	+	+	++	++	+	+	+	+
Eindgesprek												
8	5++	5-	4-	4++	5-	5++	5++	4++	5-	4++	5++	5++
9	5+	5-	5-	5++	5++	5-	5++	5-	5-	5++	5+	4++

Getal onder het leefgebied: Score op de PGA-monitor van de cliënt, 0 betekent dat dit leefgebied niet is ingevuld.

Geen getal onder het leefgebied: Scores van de cliënt niet bekend, geen PGA-monitor van deze cliënt opgenomen in dit onderzoek.

++: Leefgebied wordt rijkelijk besproken.

+: Leefgebied wordt enkel kort aangehaald maar niet verder uitgediept in het gesprek.

-: Leergebied wordt niet besproken/aangehaald in het gesprek.

Opmerking. De nummering van de observaties duidt de chronologische volgorde aan waarop de gesprekken zijn geobserveerd gedurende dit onderzoek. En zijn uitgesplitst waar in het PGA-traject van de cliënt het heeft plaatsgevonden: op het begin, gedurende het traject of aan het eind.